

E-Dijalog Jergović - Basara

U deset e-pisama Zagreb - Beograd - Zagreb, Milenko Jergović i Svetislav Basara, dvojica među vodećim piscima hrvatske i srpske književnosti, o civilizaciji knjige, o fundamentalizmu, o JNA i Krieži, o Miloševiću, Tuđmanu i Paveliću, o feminizmu i Jadranki Kosor, o odgovornostima naroda za balkanske pokolje, o Vuku Karadžiću, o Čosiću kao dečjem piscu, o Jeremićevom Harvardu, o huliganima na beogradskim ulicama.

Ekskluzivno
za
Danas

Strane 6, 7, 27, 28 i 29

Danas

SAJAM KNJIGA

SPECIJALNO IZDANJE POVODOM 55. MEĐUNARODNOG BEOGRADSKOG SAJMA KNJIGA • NEDELJA, 24. OKTOBAR 2010 • CENA 30 DINARA, 20 DEN, 1 KM, 0.5 EUR (CG), 5 KUNA • WWW.DANAS.RS

Nismo deca naše istorije, njeni smo robovi

••• LASLO VEGEL: Imam predo-
sećaj, da smo ispred procvata i
afirmacije srpske književnosti i
književnosti u Srbiji.

••• *Memoari jednog makroa posle
40 godina?* Verujte, i ja sam ljubo-
pitljiv da vidim kako sada izgleda
moj prvi roman.

Nova generacija romanopisaca
ANDRIJA MATIĆ
i njegov ŠAHT
u prepisivanju stvarnosti

Strana 4

Laslo Vegel i Osa Lind otvaraju Sajam knjiga
i govore specijalno za Danas

EKSKLUSIVNO

BIVŠI AMERIČKI AMBASADOR
VILIJEM MONTGOMERI
O KNJIZI SVOJIH SEĆANJA

Strana 3

SPECIJALNO

za ovo izdanje Danasa pišu i
govore: Mihajlo Pantić, Mileta
Prodanović, Stevan K. Pavlović,
Žika Bogdanović, Aleksandar
Jerkov, Petru Krdu, Laslo
Blašković, Milorad Belančić,
Zlatko Paković, Sava Dautović
i Nikola Samardžić

*Dnevnik
iz Oluje
Đakoma
Skotija
predstavlja
Milorad
Pupovac*
Strana 26

GLÅSÖVI
ŠVEDSKE
VOICES FROM SWEDEN

ISSN 1450 - 538X

9 771 450 538 023

Univerzalni Englesko-srpski rečnik

Univerzalni Nemačko-srpski rečnik

Izdavačka kuća Klett d.o.o, 11000 Beograd, Svetozara Čorovića 15, Tel.: 011/3348-384, fax: 011/3348-385

NAJ ŠTEDNJA

u Nedelji UBB štednje

Nakon uspešne kolekcije Diznjevih klasika Egmont jeseni predstavlja novu zabavnu i edukativnu kolekciju Diznjevih enciklopedija koja se od 29. oktobra može pronaći na svim kioscima i prodajnim mestima štampe.

prodjelim i nesam stope.
Svako dete je radoznao i željno novih saznanja o prirodi, životinjama i svetu koji ga okružuje. Diznijevi junaci vam predstavljaju ove teme kroz petnaest knjiga prepunih predivnih fotografija i zanimljivih podataka. Saznaćete mnoge zanimljivosti o morima, okeanima, sisarima, pticama, insektima, pustinjama... Ukratko, zaviriće u svaki kutak planete Zemlje!

Ova poučna i zabavna edicija ponudiće odgovore na pitanja deci koja počinju da istražuju i upoznaju svet oko sebe.

**Diznijen
enciklo
kojoj će
uvek vr**

Prva knjiga Ptice

Prva knjige iz edicije nosi naziv Ptice i načićete je po promotivnoj ceni od samo 199 dinara. Knjiga vas upoznaje sa različitim vrstama ptica, njihovim mlađuncima, staništima... Sigurno ste se pitali zašto su flamingosi roze boje, koliko vremena je potrebno da se izlegne mlađun pingvina, da li je tukanov kljun zaista toliko koji je veličine nojevo jaje... Da li ste znali da kolibri jedina ptica koja može da leti unazad? Pu će vas vodi kroz zabavni svet pernatih životinja, otkriva vam neke od njegovih najvećih tajni. Ne propustite jedinstvenu priliku da sakupite knjige kojima ćete se sa radošću iznova vratiti u vreme kada ste bili dečaci. Ukoliko na kioscima propustite deo kolekcije pozovite **011/333-47-73** ili www.nonstopshop.rs

www.ubbad.rs

Call centar: 0800 10 20 12 (besplatan poziv)

DANAS | nedelja, 24. oktobar 2010.

Ne mislim da sam bio vladar iz senke. Ukoliko jesam, loše sam odradio taj posao, kaže u razgovoru za Danas, Vilijem Montgomeri, poslednji ambasador SAD u Jugoslaviji, komentarišući svoju knjigu sećanja **Kad ovacije utihnu** koja u izdanju našeg lista (i Kluba plus) izlazi tokom Sajma. Našim novinarkama Mariji Stojanović i Mariji Kojčić odgovorio je i na pitanja o NATO bombardovanju, poseti Mire Marković njegovoj rezidenciji, o Košturnici i Đinđiću, o Željku Mitroviću i Veranu Matiću.

Vašington je ohrabrio izručenje Miloševića

vove. Klasičan primer su Dačić i Socijalistička partija Srbije (SPS), nekadašnja Miloševićeva stranka. Verujem da SPS doživljava preobražaj koji će joj omogućiti da postane demokratska stranka prihvaćena u Evropi. Takav preokret umnogome je ostvaren zahvaljujući našoj spremnosti (ne mom licno jer se to dogodilo posle mog odlaska) da se susretnemo sa Dačićem i podržimo njegove namere.

Taikuni

Montgomeri priča da je nakon njegovog povrata u oktobru 2000, u vlasti SAD preovalovalo mišljenje da su tzv. tajkuni pomogli Miloševiću, zbog čega se on kao ambasador

cu, zbog cega se on kao ambasador nije susretao sa njima, ali da je vremenom počeo da shvata da srpska i podržimo njegove namere.

- Da li je istinita tvrdnja da su razli-

vlast ne preduzima nikakve inicijative protiv njih, pa je promenio mišljenje i uspostavi kontakte sa ljudima poput Miškovića i Karića.

- Sećam se kada sam prvi put pozvao Željka Mitrovića u svoju rezidenciju. Bio je to prijem u dobrotvorne svrhe koji je organizovala Lin. Došao je i Veran Matić. Kada je video Mitrovića, bio je na ivici besa. Kasnije mi je zapretio da više neće dolaziti kod mene u rezidenciju ukoliko budem pozivao goste kao što je Mitrović.

čiti američki zvaničnici imali različite stavove prema Miloševiću u različitim fazama odnosa SAD-Jugoslavija / Srbija?

- To je percepcija velikog broja Srba koja nije tačna. Činjenica je da je Milošević već 1988. u SAD okarakterisan kao veoma opasan nacionalista. Pitanje koje se postavljalo jeste - kako da se odnosimo prema Miloševiću koji je u to vreme nesumnjivo bio najmoćniji politički li-

Montgomeri / nastavak sa strane 4

der u Srbiji, koji je imao najveći uticaj na Srbe u Bosni i Hrvatskoj, i koji je podržavao i finansirao njihove napore u tim zemljama. Uprkos tome, smatrali smo da nemamo izbora nego da saradujemo s njim, da pokušamo da postignemo kompromis, posebno imajući u vidu činjenicu da je on bio neko ko bi pristao na dogovor pod izvesnim okolnostima. Takođe je bio majstor da u medijima predstavi sastanke sa stranim zvaničnicima tako da javnost stekne utisak da je u prijateljskim odnosima sa njima.

• Kakvu ste ulogu imali u hapšenju Miloševića i njegovom prebacivanju u Hag?

— Većina političkih lidera u Srbiji, uključujući Đindjića i Koštunicu smatrala je da Miloševiću treba suditi u Srbiji za zločine protiv srpskog naroda, što bi - prema tom shvatanju - uništilo njegovu reputaciju na domaćem terenu. S druge strane, mi smo smatrali da sve dok je on u Srbiji postoji način da ponovo stekne političku moć i od samog početka želeli smo da bude poslat u Hag. Zoran Đindjić je posle izvesnog vremena postao izuzetno frustriran jer je shvatio da nije ostvaren napredak u sastavljanju optužnice protiv Miloševića na osnovu koje bi se on našao u sudnicu u Srbiji. Posle jednog razgovora sa Đindjićem došao sam na ideju da pokušam da izdjeftujem paket mera koja bi ubedile srpsku vladu da Miloševića posalje u Hag. Poslao sam depešu Stejt dajpartmentu, u kojoj sam detaljno opisao sve ono što bih ponudio u zamenu za taj korak. U normalnim okolnostima trebalo je da prode dosta meseci pre nego što SAD pristanu (ako uopšte pristanu) da se obaveže da će ispuniti na obećanja. Ipk, dobio sam potvrdu odgovor iz Vasingtona već narednog dana, što mi je omogućilo da podstaknem zvanične srpske vlaste da preduzmu potrebne akcije.

• Šta je bio cilj posete Miloševićeve supruge Mire Marković?

— Pre te posete nisam je poznavao niti sam je ikada video uživo. Kada je zatražila da se vidimo, nisam imao predstavu šta hoće i bio sam veoma radozavan. Zakašao sam joj privatni sastanak u rezidenciji, a ne u ambasadi. Kada je došla, bila je običaj i da blokira stvari.

Postojale su i ogromne razlike u njihovim ličnostima. Đindjić je bio daleko spremniji da preduzima akcije, ukoliko je bio uveren da je to prava stvar, reagovao je brzo, „preskakao“ birokratske procedure i bio je usredstreniji na cilj nego na način na koji će ga ostvariti. S druge strane, Koštunica je daleko više pažnje poklanjao poštovanju procedura, ali imao je običaj i da blokira stvari.

Pre te posete nisam je poznavao niti sam je ikada video uživo. Kada je zatražila da se vidimo, nisam imao predstavu šta hoće i bio sam veoma radozavan. Zakašao sam joj privatni sastanak u rezidenciji, a ne u ambasadi. Kada je došla, bila je običaj i da blokira stvari.

Vilijem Montgomeri Kad ovacije utihnu

Sećanje poslednjeg američkog ambasadora u Jugoslaviji

U izdanju
Dan Grafa i
Kluba Plus

Cena u preplati:
1.300 dinara

Cena u prodaji:
1.600 dinara

Tvrdi povez, 192 strane

Knjigu možete poručiti na adresi:
Dan Graf d.o.o.,
Beograd, Alekse Nenadovića 19-23/V
Tel/Faks: 344 1186; E-mail: prodaja@danas.rs

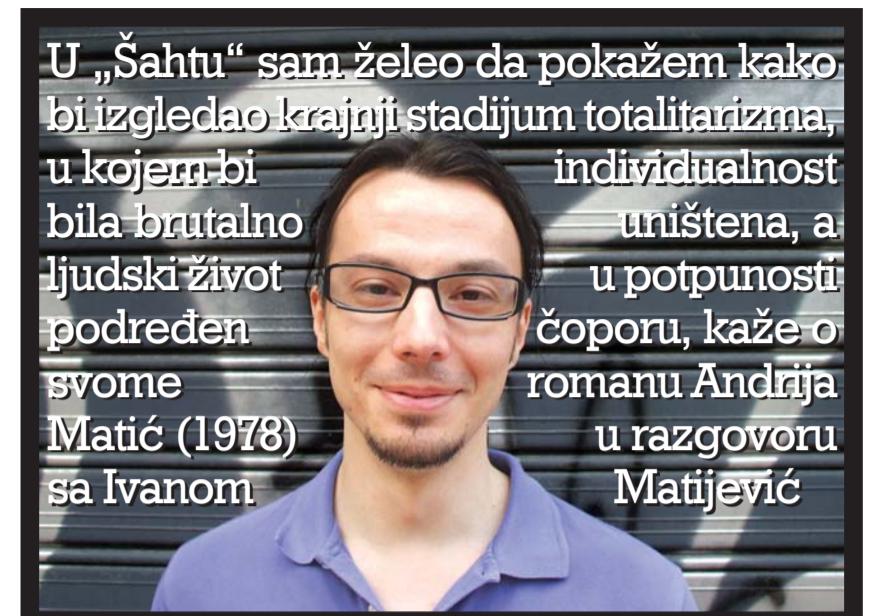
DAN GRAF
Danas

NARUDŽBENICA Ovim poručujem knjigu

Vilijem Montgomeri Kad ovacije utihnu

(broj primeraka)

Dokaz o uplati na račun DanGraf br: 290-7205-62
UBB
šaljem u prilogu (ul. Alekse Nenadovića 19-23, 11000 Beograd) i očekujem
naručenu knjigu na sledeću adresu:

U „Šahtu“ sam želeo da pokažem kako bi izgledao krajnji stadijum totalitarizma, individualnost uništena, a ljudski život podređen svome podoru, kaže o romanu Andrija Matić (1978) sa Ivanom Matijević

Prepisivanje stvarnosti

U drugom romanu mladog pisca Andrije Matića (1978), „Šaht“ (Stubovi kulture) oružana intervencija Srbije na Kosovu doveća je (opet) do njene međunarodne izolacije. To je samo pomoglo Vladu narodnog jedinstva da narod drži još potičenjiv i da ne reaguje na zabranu korišćenja kompjutera i mobilnih telefona, a zatim i na zabranu učenja engleskog jezika (čime junak Matićeve knjige, profesor engleskog jezika, polako postaje žrtva sistema). Ikonografija romana zastrašujuće je poznata. Himna „Bože pravde“ savjes je u skladu sa državom u kojoj je crkva podjednako moćna, čak toliko da je izvan zakona i kada njeni svećenici zlostavljaju decu. Policia i skindhedi, sve koji se usude da misle drugačije od zvanične ideologije, tuku zdrženim snagama. Uče i dalje služi za miting, ali ne radi se više o državnom govoru, već o konkretnom delu. To je mesto za javna pogubljenja kriminalaca, ali i svih neistomišljenika, političkih zatvorenika i - narkomanu i homoseksualaca.

• Teskoba koju oseća onaj ko čita vaš roman pojačana je utiskom zbijanja na ulicama Beograda od pre neki dan. Oduška nema ni ako se seti da je to samo književnost jer ovo, kaže te sami, nije ni antiutopija, ni futuristički roman (budućnost u njemu suviše je bliska), a, iako to na ponavljači lici, svakako nije ni horor.

— Ono što se desilo 10. oktobra desava se već dvadeset godina, nije to ništa novo. Međutim, meni je strašno ne samo ponašanje desničara, već i mišljenje takozvanih „običnih“ ljudi koje se svodi na čuvenu rečenicu: „Protiv sam nasilja, ali i ovi su izazivali“. Da se ne lažemo, u Srbiji ogromna većina i dalje misli da su homoseksualci „neprirođeni“, kako se to često kaže. Dakle, desničari koji su tokom Parade ponosa divljali na beogradskim ulicama - usput i opljačkali nekoliko prodavnica - nisu ništa drugo od ekstremni predstavnici većine. Pitanje je samo da li će se, kao pisac, sukobiti sa većinskim mišljenjem, ili će se ponuditi, ili će, po starom dobrom običaju, svoje mišljenje sakriti iz eksplikativnih traktata.

• Aluzija nema, svi su prozvani direktno - i crkva i vlast i rasisti... Mislite li da biste, da kojim slučajem prozvani čitaju knjige, bili u ozbiljnoj opasnosti ili možda verujete da bi, kad bi svi oni čitali, svet bio bolje mesto?

— Već sam imao sitne neprijatnosti zbog ovog romana, ali to more očekivati, ako želite da se sukobite sa većinskim mišljenjem. Što se tiče drugog dela vašeg pitanja, mislim da problem nije samo u tome što neki nosioci tih sumanutih ideja ne čitaju knjige. Štavše, najistaknutiji promotori srpskog nacionalizma i klerikalizma dolaze upravo iz književnog miljea

TO će se dešavati na Sajmu

55. sajam knjiga nastojaće da pruži izdavačima i čitaocima optimalne mogućnosti raspolaganja sajamskim prostorom i užitku u čaroliji knjige, sledeci pozitivna iskustva svih prethodnih izdanja ovoga Sajma, kažu organizatori. U saglasju sa već proverenim i mnogo hvalenjem konceptom izlagачkog prostora, u halama 1, 1a, 2a i 4 više stotina izdavača iz 20 zemalja sa tri kontinenta predstavice svoja najnovija izdanja i svoje najbolje pisanice.

Moto 55. beogradskog sajma knjiga zazuća kao savet i naredba. „Pamet u glavu“ je, ipak, iznad svega dobronameran predlog: predlog čitaocu da se izmesti sa poprista svakodnevnih medijskih ataka na njegovu čušu, svest i ukus, i da uzme - knjigu u ruke.

Međunarodni Beogradski sajam knjiga je kulturna manifestacija koja Srbiju stavlja na mapu Evrope i sveta isto onako kao što je Exit i Guča čine u oblasti estrade i zabave. Zato će on i ove godine biti mesto gde će čitaoci moći da na standovima Hale 1 kolik i u sajamskim programima u hall 2b potraže svoje zadovoljstvo.

Bonusna ponuda Beogradskog sajma biće i ove godine bogat

program: caskaonica, strip radionica i Forum kao mesta gde će se govoriti o književnosti, o sudbinu knjige, o susretu izdavaštva sa drugim medijima.

Ovogodišnji počasni gost naše najveće književne svetskine koja traže od 25. do 31. oktobra je Švedska, sa bogatim programom nazvanim „glasovi Švedske“ Svakodnevno će biti organizovana predavanja, radionice za decu i biće mnogo prilika za upoznavanje sa savremenom švedskom književnošću, ali i sa vrednostima koje ova ne više tako daleka skandinavska zemlja zagovara i propagira. Biće ova prilika da se predstave novi prevodi švedskih pisaca, pogotovo u sferi dečje književnosti i kriminalističkog romana.

Ovogodišnji počasni gost naše najveće književne svetskine koja traže od 25. do 31. oktobra je Švedska, sa bogatim programom nazvanim „glasovi Švedske“ Svakodnevno će biti organizovana predavanja, radionice za decu i biće mnogo prilika za upoznavanje sa savremenom švedskom književnošću, ali i sa vrednostima koje ova ne više tako daleka skandinavska zemlja zagovara i propagira. Biće ova prilika da se predstave novi prevodi švedskih pisaca, pogotovo u sferi dečje književnosti i kriminalističkog romana.

Sajam knjige biće u znaku jubileja i proslava: bogat palteam umetničkih programi u organizaciji Beogradskog sajma obeležiće se godišnje Meše Selimović, Laze Kostića i prvi vek srpskog strip-a, na vrlo nekonvencionalne načine. Posetiocima nude ekskluzivne teme i gosti iz Ukrajine, Velike Britanije, Hrvatske, Slovenije i Makedonije.

Predavanje o srpskom postmodernizmu održaće Ala Tatarenko, ukrajinska slavistkinja beznadežno zaljubljena u srpsku književnost, a panel diskusiji na temu razvoja hrišćanstva, kojom Sajam knjiga kreće u susret proslavlji 1700-te godišnjice donošenja Milanskog edikta učestvovaće autor knjige „Konstantin Veliki - nadmoć hrišćanstva“ prof. dr Radivoj Radić i prof. dr Vladeta Jerotić.

Na Forumu sajma knjiga biće govor o tome kako proslavljamo jubileje, kako dramatizujemo i ekrанизujemo srpsku književnost, i da li će blog, četovanje i Fejsbuk pobediti tradicionalni književni izraz.

Nastavak na strani 15

Mihajlo Pantić

Šta je DANAS književnost

To nije lako pitanje. Ali ga ne treba mistificovati stavom o njegovoj stvarnoj ili navodnoj složenosti. Jednostavno rečeno, književnost se - tako je oduvek - neprestano menjala, i u normalan način, u simboličkoj formi, reflektuje epohu u kojoj nastaje. Prilagodava se ili odbija da se prilagodi, svedoči neki trenutak, konstruiše sliku stvarnosti, projektuje ili osnažuje njih odgovarajuće istine, gradi i potkopava vladajuće predstave, stereotipe, mitove, iluzije i zablude neke nacionalne, jezičke i kulturne zajednice. Prvi znak njene promene u godinama novog veka je nepreglednost (hiper)produkcije. Pre neko veće slušao sam na radnji kako jedna bibliotekarka govori koje će naslove promovisati u njihovoj gradskoj čitaonici u narednim mесецima, nabrojala je desetak imena. Nekoliko decenija se bavim čitanjem aktuelne produkcije, od svih pobrojanih pisaca čuo sam da dva, čitao samo jednog.

A i kako bih više! Godišnje u Srbiji domaći pisci objave najmanje stotinu romana, nekoliko stotina knjiga pesama, pedesetak knjiga priča i drama, i ko zna koliko još knjiga eseja, putopisa, rasprava, romana, hronika, dnevnika, studija, intervjua, zbirki članaka i zapisa od svih drugih vrsta koje smatramo književnim ili makar graničnim, jer je književnost prestepato sliči i na druge oblike umetničkog i neumetničkog izražavanja, na muziku, film i pozorište, na filozofiju, politiku, religiju i estradu. U svim tim poljima i oblastima zapada se težnja da se jezik upotrebljava i u nedoslovnom, prenesenom, metaforičnom značenju, da se uhvati smisao koji neprestano izmiječi. Kada tome dodamo podatak da srpski izdavači vrlo ažurno, načalost, ne uvek i kvalitetno, u enormnom broju objavljuju i prevedu dela aktuelnih svetskih pisaca (uključujući i žive klasičke i hitmekjerški basbožolj) neprekidanje prerašta u nezbežnji promeni najpre u oči pada nepostojanost i neurednost umetničkog tržista, u kojem se privatna inicijativa svodi na veštinu preživljavanja i snalaženja, a odgovarajuće državne institucije svih vidova poslovno iskazuju sporost, nekompetenciju i samodobijnost. Mediji i izdavači tako u velikoj meri oblikuju izgled književne scene, mediji tako što bez imalo skrupula favorizuju sopstvenu produkciju, i izdavači tako što od pisaca, u njihovoj pristanku i saglasnost, doslovno naručuju i preuzimaju samo što donosi kakav takav profit. Saglasno tome, roman je usurpirao celokupnu književnost, sve druge forme presećanja su na marginu, i dok se roman dobrovolianje potiče zahtevima ovog ili onog porekla, poezija, drama, eseji i priče čuvaju kreativnu, bezinteresnu literarnu supstanču, a i što bi drugo, jer od njih onako nema nikakve novčane koriste.

Promenjen je obim i sadržaj pojma „pisac“ (jedva da postoji živi pisac koji na ovaj ili onaj način nije isporučan i koji, takođe, za sebe ne misli da je nešvaćen ili nedovoljno priznat). Izmenjena je i uloga kritike (ona postoji ili u akademskom, niskotražnom časopisnom getu ili je produžena ruka marke-

od mogućih ključeva hipotetičkog odgovora na pitanje šta je danas (srpska) književnost. Dok se uključivala u projekt osvajanja slobode, dok je pomicala granice, dok se stajala kao neka vrsta ustnika agitpropovskoj, ideoškoj isključivosti, književnost je time sama odredila i promovisala svoju dominantu, ali ne i jednu društvenu ulogu. Danas, kada je moguće reći svi, i kada je moguće sve objaviti, što se svakodnevno i zbiva, književnost, mahom se iscrpljujući u medijskoj površnosti i tematskoj trivijalnosti, kao da samu sebe razvlačuje od ambicije da bude važna, potrebljena i velika, kada da se sama održi svoje tradicijom određene estetske, etičke, sazajne, (anti)ideološke uloge. Da parada bude već, pisci koji se te uloge ne određuju deluju nekako anahrono, slobodno je reći i pomalo komično, a oni koji su se te uloge dobrovoljno i spontano već odrekli deluju irrelevantno. I mada se i u godinama koje su upravo u toku primenje postojanje želje (ili je to češnja?) da se književnost ponovo dođeli odgovarajući politički značaj, jer bi se time, valja, iznova uspostavio određeni kriptoideološki sistem vrednovanja u kojem je za književnost presudno važna „naspramnost“ u odnosu na politiku (biti za „ovo“ a protiv „onoga“, pa se i dela pisaca mahom ocenjuju prema njihovim proklamovanim ili podrazumevanim političkim stavovima), turbulencije i haos svakodnevnice relativizuju i poravnavaju sve tko kvalitetom, sve prve i druge Srbije, sve nacionaliste i mundijaliste, sve tradicionaliste i postmoderniste. A kada god da se uzmе, izlazi da smo svi u istoj kaši pomenog hronično traumatičnog istorijskog vremena, u kojem svi govore a niko ne sluša i u kojem svi pišu a niko ne sluša. Važan uticaj na status i oblik današnje srpske književnosti imaju i mnogi drugi faktori koji nisu nikako poseban specifičnost ovdajujuće jezičke i kulturne sredine, već su znak pripadnosti jednom dobu, epohi u kojoj se celokupna civilizacija nalazi pred novim izazovima i usvaja nova, u osnovi dehumanizovanu, radom tehnologije i interesu kapitala oblikovana iškustva. Možda se to u Srbiji, zarad zaksnele, preduge i ne baš uspešne tranzicije, samo izrazitije vidi. U nezbežnji promeni najpre u oči pada nepostojanost i neurednost umetničkog izražavanja, u kojem se privatna inicijativa svodi na veštinu preživljavanja i snalaženja, a odgovarajuće državne institucije svih vidova poslovno iskazuju sporost, nekompetenciju i samodobijnost. Mediji i izdavači tako u velikoj meri oblikuju izgled književne scene, mediji tako što bez imalo skrupula favorizuju sopstvenu produkciju, i izdavači tako što od pisaca, u njihovoj pristanku i saglasnost, doslovno naručuju i preuzimaju samo što donosi kakav takav profit. Saglasno tome, roman je usurpirao celokupnu književnost, sve druge forme presećanja su na marginu, i dok se roman dobrovolianje potiče zahtevima ovog ili onog porekla, poezija, drama, eseji i priče čuvaju kreativnu, bezinteresnu literarnu supstanču, a i što bi drugo, jer od njih onako nema nikakve novčane koriste.

Pantić / nastavak sa strane 5

tinga). Odavno je ponušena granica između visoke i trivijalne književnosti, knjižare su ukinute ili pretvorene u supermarketke knjiga i butike donje veša (ništa ne izmisljam!). Na delu je stalna transformacija poetika, književnom scenom dominiraju spisateljice i „spisateljice“ (ruska romansierka Olga Slavnikovka, dobitnik ruskog Bukara za roman „2017“, nedavno je za jednu svoju koleginku koja ima milionske tiraže rekla da se njih dve očigledno ne bave istim poslom). I srpska čitalačka publiku je uglavnom ženska, od deset pasioniranih čitalaca osam su čitateljice. Takođe, književnost se sve izraženje tematski i žanrovske raslojava, a to raslojanje prati i formiranje odgovarajućih, ultimativnih ciljnih grupa.

Posebnu pažnju u pokušaju odgovora na pitanje šta je danas književnost privlači njenu vezu sa novim tehnologijama i novim vidovima komunikacije. Suštinske, priroda literarnog teksta je nepromjenjiva, ali su procesi njegovog nastanka i, naročito, njegovog usvajanja svakako izmenjeni. Zahvaljujući pojavi kompjutera i odgovarajućih softvera došlo je do ubrzanja samog pisanja. Pri tom je ista pojava učinila da se književnost i pisana kultura nezaustavlju, vrtlogom umnožavaju, ne više iz godine u godinu, i ne više iz dana u dan, nego iz sata u sat. Pre hiljadu godina pisci nisu znali šta je štamparija, pre dve stotine godina nisu znali šta je pisača mašina, pre trideset godina nisu znali šta je kompjuter, do pre dvadeset godina sta je internet ili sms. Niko ne može poreći da svaka od tih velikih izmišljotina nije promenila i prirodu ljudske, sa samim tim i spisateljske imaginacije. Naravno, to što Šekspir ili Servante nisu koristili telefon, a Čehov nije pisao imejl poruke, nipošto ne znači da je njihovo pisanje izgubilo aktuelnost. No, opet je lako primetiti da upravo u našem dobu književnost ne prestaje apsorbujevi nove vidove i skulpture, nove tipove izraza i da stvara nove forme. Da pre stotinu godina nije postojao filmski scenario, nije postojala radio ili TV drama, da pre dvadeset godina nije postojao roman sačinjen od imejlova, a sve to je, obrnuto, neki oblik savremene književnosti, možda bi najtačnije bilo reći - „primjenjena“ književnost.

A kad je tako, a tako jeste, šta činiti? Ne pada mi teško to što ne znam, mnogo mi je teže što ne znam ko bi to mogao znati.

U LISTU DANAS SPECIJALNI POPUSTI ŠKOLAMA!

OBJAVLJIVANJE OGLASA ZA PRIKUPLJANJE PONUDA ZA IZVOĐENJE EKSURZIJA

Sve dodatne informacije možete dobiti u Marketing službi lista Danas:
Adresa: Alekse Nenadovića 19-23, 11000 Beograd,
tel/fax: 011/344 11 86/107 i 124
e-mail: marketing@danas.rs

PRETPLATITE SE NA LIST

Danas

ŠKOLAMA POSEBAN POPUST OD 30%!

1 mesec	3 meseca	6 meseci	12 meseci
574,00	1.722,00	3.444,00	6.888,00
	+ptt troškovi		
456,00	1.368,00	2.736,00	5.742,00

KONTAKT

Dnevni list Danas, Alekse Nenadovića 19-23/5, 11000 Beograd
(za prodajnu službu)
Telefon: 011/344 11 86/107 i 124
e-mail: prodaja@danas.rs

(...)

E-Dijalog

O civilizaciji knjige, o mačizmu i feminizmu, o JNA i Krleži, o duhu Pavelića...

Original Message
From: Radivoj Cvetičanin
To: Jergović, Basara
Sent: Monday, September 20, 2010 11:27 PM
Subject: Dijalog za Danasov dodatak

Poštovana gospodo Jergović i Basara,

Epistola književnost je mrtva. Ova patetična eksklamacija ne treba suviše dokaza, golim očima vidi da pisma - u formi old fashion post - niti ko, razume se, prima. Nešto što je trajalo od Ovidija do Matiča nestalo je (saptom). Ili, ipak, nije? Ili je samo nestalo mastilo, a ostalo sve drugo? Izgleda zapravo da je tako. Opet ne treba suviše dokaza, da bi se video da danas piše i dopisuje više nego ikada u ljudskoj istoriji. Na groblju onoga slavnoga literarnog zara žavlja se, dakle, elektronska pošta (o kojoj je reč) kao njeova nova mogućnost. E-mail! Taj nesumnjivi terminator epistolarne književnosti u stvari je njenova, danas živa frakcija.

Ima li tu, međutim, literature? Ima li velike? Od ovih pitanja predlažem da krenete vašu diskusiju koju čemo - kako smo se dogovorili - objaviti kao cover story u Danasovom sajamskom Dodatku. Naravno da ste slobodni da birate teme. Pre dve-tri godine, na primer, prof. Drago Rokandić i (pokojni) prof. Simo Čirković imali su elektronsku konverzaciju o istoriji Srbije, i to se posle pojavilo štampano, kao brošura. Ako pomaže, dodajem da našoj regionalnoj javnosti možete biti zanimljiv vaš dijalog o „književnosti bez prevoda“, o današnjem s/h jeziku, o književnim i kulturnim identitetima, o javozima između naših nacija i kultura, o mostovima, itd. Kako sam napisao g. Jergoviću, čiji roman Otaci i Ovde i Tamo postaje događaj sezone, ja sad stavljam tabelu Work in progress i javiće se samo na kraju, kad mi vi pošaljete obaveštaj da je vaš dijalog za Danas okončan, i isporučite tekst. Vremena imamo do 15. oktobra (dan-dva gore dole), a dvadesetak hiljadu karaktera je plan za dužinu teksta.

Mislim da će imati šarma ako zadrižimo dokumentarnu fakturu teksta (datumi i sati na mejlovima, itd). Zatreba li šta u međuvremenu, na raspolaganju smo.

Naša su očekivanja velika. Srećan rad, srđanac pozdrav, Cvetičanin

Pozivno e-pismo za početak dijaloga

Ej, Basara dragi, dode vrijeme da se međišem! (...) Mislim da se pretjeruje s insistiranjem na tome da je kompjuterski ekran nešto dramatično promijenio u pisanju ili dopisivanju, ili da je, ne da Bože, priprjetio civilizaciji knjige nestankom. Niti će novine prestati da izlaze, niti će web portal ikada nadomestiti ono što je odštampano na papiru, a nešto ne vjerujem - koliko god iz Amerike stizale takve vijesti - da će elektronska knjiga zamijeniti pravu, jer da će biti kao prava. Da, vjerujatno se, u vrijeme kada je izmisljena mikrovalna rerna (uz atomsku bombu jedan od dva najmonstruoznija izuma u povijesti čovječanstva) nekome moglo učiniti kako je normalnoj rerni došao kraj, ali nakon prvog ushta i početnog konzumerističkog entuziazma, sve se vratio na staro. Zašto? Pa zato što mikrovalka, kao ni elektronska knjiga, sušinski ništa ne mijenja u ljudskome životu, osim što je hrana koja iz nje izlazi bljučavaju. (...)

Živo!

m

Basara: Poklonici kulta penkala

Dragi Miljenko, dode vreme, zaista! Nemam baš pun razumevanja za ortografiju, poetiku i estetiku e-maila i sms-a. Imam utisak da su ti mediji smisleni da bi se dokrajčila pišmenost, mada pišmenosti i pre njih nije najbolje islo. (...)

Naravno, svodi otpora takvom razvoju stvari apsolutno su besmisleni. Poklonici kulta penkala rodena su braća onih engleskih ljudista koji su pokušavali da zaustave vreme razbijanjem mašina. Paradoksalno, svi pokušaju da se vreme zaustavi - a na Balkanu je zauštavljanje vremena državna politika - završavaju njegovim ubrzavanjem.

Nas dvojica ne moramo toliko žuriti.

B.

2.

Jergović: Hajke protiv prošlosti

Dragi Basara!

Nisam se nekoliko dana javljao jer sam u međuvremenu bio u Beogradu. Pa iako sam uza se imao kompjuter, nisam se mogao natjerati da sjedim u hotelskoj sobi i pišem pisma. Vjerujatno bih se morao dovesti u stanje krajnjeg očaja, ili neke gadne životne ugroženosti, pa da to činim. Pisanje pisma za onim nikad previše korišćenim pišćim stolom kakav postoji u svakoj hotelskoj sobi, žanr je definitivnoga i početka dvadesetog vijeka. Kasnije se počelo telefoni.

Zanimljivo, nakon svake diktature i svakoga protunarodnog režima - a mi smo, s obje obale Dunava i Drine - nekako na izlasku iz jednoga takvog doba, pokrene se poneka hajka protiv prošlosti. Kao, loši i samovoljni narodni vladari bili su okrenuti prema prošlosti, a naša je imperativna dužnost da se vratimo budućnosti! Ali to nije istina!

(...)

Jergović - Basara

Zagreb. Jelačićev trg.

otok je bio sav zarastao u marihuanu, nije se više ni znalo da liju netko sadili ili već buja sama od sebe, pa je, iz bezbjednosnih razloga, odlučeno da vojska krene u akciju i počupa biljke. Ali kako to reći naivnim regрутima i sačuvati vojnu tajnu? Postrojili su nas ispred kasare, pre nas je istupio stari vođnik kojeg ranjene nisam vido, s ogromnom, netom iščupanom stabljikom. Znate li šta je ovo? - pitao je. Naravno, svi smo šutjeli. Ovo je biljka koja potkopava ostrovo - nastavio je oboden našim neznanjem - za godinu ili dvije njezino bi korijenje postalo toliko snažno da bi se Lastovo salvalo u more i tako bi pala najsturenija obrambena tvrđava naše domovine Jugoslavije. I još je napomenuo da su sjeme, noću iz aviona, bacali prednici NATO-a.

Gledao sam lica oko sebe i premreš sam od straha kada sam shvatio da smo, možda, samo dvojac-trojica shvačali kakve ludorije taj čovjek govorio. Ostali su vjerovali. Poslije smo svjedočili čupali marihuanu. Jedni, uvjereni da brane domovinu i tekovine revolucije, a drugi da slučajno netko ne pomisli da imaju nešto protiv tih tekovina. Mislim da se Amerikanici, zajedno s većim dijelom zapadnoga svijeta, ponosaju poput regata JNA, na Lastovu 1985.

Pozdravljam te!
m

Basara: Komande u hrvatskoj vojsci

Dragi Miljenko, gotovo svi me zovu Basara. Em kraci, em zvučnije. Odavno sam ne to navikao. Da me neko sa druge strane pozove „Svetislave“, verovatno ne bi obratio pažnju. Rodslav, Stanišlav, Svetislav, Miroslav i ostale „slave“ niko ne zove po imenu. Obično im se obraćaju nadimcima, ali kada si već pomenuo Kralju, malo je nezamislivo da bi se njemu moglo obratiti: „Mišo!“ I Kišu se, recimo, iako ima baš zgodno ime, zvali - Kiš. Sa druge strane, ponosno poput regata JNA, na Lastovu 1985.

JNA - dobro je što si me podsetio na nju. Bila je čudna ustanova ta vojska koja je zapravo bila naoružana politička partija. Nije da se tamo nije obučavalo, pušalo, puzalo i pucalo, ali sve nešto mislim da je to u JNA bila sporedna delatnost. (...)

Bilo je to mirno vreme i u svetu, nigde nema osim u Vjetnamu, pa sam JNA doživjelovao više kao socijalističku vaspitnu ustanovu nego kao oružanu silu. Ali da vidiš, još onda je bilo nekih secesionističkih eksperimenta. Neki Slovenci izdvojili svojih sedam-sam par iz časa od glavnine čimšaškog stroja. I po veliki skandal ispašao. Vodili ih na saluštanja kod oficira za bezbednost, ali na kraju niko nije kažnjen. Da se bude interesantnije - i ja sam bio secesionista. Čime sam da rđao u kaseti. Nisam baš voleo da im uterujem visoki sjaj, a dežurni oficiri su prljave čizme bacali u dvorište sa drugog sprata. I da vidiš: to je funkcionalist. Držao sam ih do kraja vojske podaleko od radoznalih očiju.

Zivo me intereseuje kakave su komande i terminologija sada u hrvatskoj vojsci. Ako znaš šta o tome, napiši koju reč.

Pozdrav,
Bas

4.

Jergović: Krleža u Mažestiku

Vidi, Basara dragi, otpočetka imam potrebu da objasnjem zašto te uporno, mimo bontona i epistolarnih običaja - zovem po prezimenu, premda ti mene zoveš po imenu. Razlog je stikaljne zvuci od imena. Tu si sličan Krleža. I on je bio dragi Krleža. Čisto sumnjam da mu se iško usudio obratiti s - dragi Miroslave. Inače, u Beogradu obično noćivam u Majesticu - ne iz fetišističkih razloga, iako ni tisu isključeni - i svaki put kada prolazim kroz hotelski restoran sjetim se kako sam negdje objedovao cirku na podvarku...

Spomenuo si bezbjednosni fundamentalizam. (Puno tačnije zvuci po srpski - bezbjednosni fundamentalizam, nego po hrvatski - sigurnosni fundamentalizam. Kao da se riječ sigurnost više tiče sigurnosnog pojaša u automobilu, nego G. W. Busha.) I podsjetio si me na moguće služenje JNA, na Lastovu 1985. Tih godina

5.

Jergović: Fascinacija Pavelićevim autifikom

Dragi Basara!

Terminologija Hrvatske vojske, ako to nije vojna tajna, danas silno podseća na jezici i vojne nazivlje iz Krležinih domobranskih novela. Recimo, naredba „mir-no“ prepravljena je u „po-zor“, dok je major postao bojinik, a kapetan satnik. Stvar je u međuvremenu, nakon radikalnih devedesetih, retardirala i smekšala se, pa je nakon Tuđmanove smrti izbljedjala fascinacija pavelićevskim outfitom i rječnikom, a vojnička se tradicija od vremena Drugog svjetskog rata

→ Nastavak na strani 27

akutelne informacije o svetu rada, obrazovanja i zaposljavanja

Kuda dalje?

Izbor zanimanja i škole koja će nas u željeni zvanje i uvesti je jedna od najvažnijih, ali često i najtežih odluka u životu. Prvi izbor se donosi rano, u školskoj klupi, a u obrazovni sistem još uvek nije dovoljno uključena profesionalna orijentacija, koja bi mladima omogućila da upoznaju osnovne odlike sveta rada i pronađu u njemu svoje mesto. Informisanje i savetovanje o izboru zanimanja i planiranju karijere je jedna od usluga Nacionalne službe za zaposljavanje, prvenstveno namenjena učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima, kao i nezaposlenima i zaposlenima koji žele da promene zanimanje, u cilju pružanja aktualnih informacija o pojedinim zanimanjima, obrazovnim ustanovama, mogućnostima zaposljavanja, obukama, prekvalifikacijama. Pored toga, profesionalno savetovanje omogućće vam da otkrijete svoja interesovanja i procenite sopstvene sposobnosti, kao i sklonosti ka određenom poslu.

Svi zainteresovani, koji smatraju da bi im ova vrsta usluge mogla koristiti, mogu se obratiti psihologima - savetnicima za planiranje karijere, u najbližoj filijali NSZ na teritoriji na kojoj žive. Kako bi informisanje bilo dostupno većem broju korisnika iz učeničke populacije, stručnjaci za karijerno savetovanje su pripremili „Vodič za izbor zanimanja“, štampan u saradnji sa „Prosvetnim pregledom“. „Vodič“

sadrži korisne informacije o zanimanjima i pruža učenicima mogućnosti da istraže svet rada i kroz samopročenu interesovanja kriteriju koja profesiji im najviše odgovara. Takođe, na raspolaganju su vam i stranice o profesionalnoj orijentaciji na sajtu NSZ (www.nsz.gov.rs), a ne mojte propustiti ni priliku da posebite sajam profesionalne orijentacije, ukoliko se održava u vašem gradu - upoznate se sa školama/fakultetima, mogućnostima zaposljavanja u pojedinim oblastima rada, kroz psihološke radionice i procenu profesionalnih interesovanja saznate više o sebi, svojim željama i načinima donošenja odluka u procesu planiranje karijere.

koćom mogu pretraživati. Podaci su dostupni u elektronskoj i štampanoj formi, opremljeni sadržajima i instrukcijama za pretraživanje. Na raspolaganju su i aplikacije za samoinformisanje i samopročenu profesionalnih interesovanja. Korisnici mogu postavljati pitanja i dobiti pomoći od savetnika za karijerno informisanje, a po potrebi zakazati i individualno psihološko savetovanje za planiranje karijere.

Novo poglavlje u povesti crne otvara pronalazak štamparske prese. U znaku te boje prolaze i industrijske revolucije, crna je „urban“ ton industrije, zagadenja, uglja i asfalta. Čak i u modernom društvu označen neprekidnim tehnološkim inovacijama posredno i prikriveno opstaju uverenja nastala u >>

Crna

Piše
Mileta Prodanović

Figura kralja Marka naslikana na fasadi priprelinskog manastira Svetih arhangelog, pano sliči njegovog oca, kralja Vukašina, do danas pleni izrazitim likovnim kvalitetima. Uz još jedan sačuvani lik potonje središnje lichenosti srpske narodne epike, to je jedini portret nastao pre no što je taj vladar iz četvrtastog veka ovozemaljski život zamenio mitskim. Njegova bela odežda pomaže da slika bude preciznije datirana - nastala je 1371. godine, kada je njegov otac poginuo u bici na Marici. U kulturi u kojoj je crna boja vezana za smrt i pogrebne rituale može zvučati neobično podatak da je bela haljinu ovde žalobno ruho.

To je tek jedna od brojnih ilustracija činjenice da se simboličko korišćenje i shvatjanje pojedinih boja menjalo u vremenu i prostoru. Boje su izlazile ili ulazile u fokus interesovanja ljudi, ponekad i sasvim nestajale, što može zvučati paradoksalno. U osarnastom i devetnaestom veku mnogi su autoriteti, na primer, žučno branili tezu da čovek antike naprosto nije bio u stanju da percipira plavu boju, da je razdvoji od zelene. Nepostojanje autentične reči u starolatinskom (*blavus* i *azureus*) su mnogo kasnije preuzete iz germanetskog i arapskog) samo je jedan od argumenata za ovu neobičnu tezu.

Knjiga Mišela Pasturoa „Crna“ ima podnaslov „Istorijska jedne boje“. U izvesnom smislu podnaslov je tačan, mada bi se moglo reći i da je to istorija *druge* boje, budući da je ovaj autor svoju prvu istorijsku studiju, osam godina ranije, posvetio plavoj boji. Metodološki principi u ove dve knjige su, razume se, isti - slična je i razgovarana i bogata oprema knjige koju u celini preuzima i srpski izdavač.

Za razliku od plave čije je pohod do današnjeg visokog statusa u kulturi, započet u srednjem veku, bio manje ili više linearan, crna je imala svoje uspone i padove. Uvek prisutna, ona je u izvesnim periodima (kao i bela) bila proglašavana nebojom. U „novom hromatskom poretku“ koji su uspostavili Njutnovi optički eksperimenti za crnu naprosto nije bilo mesta. Ako je nestala iz spekulacija naučnika, crna, međutim, nije isčezla iz života ljudi. Čak i drevne sujeverice preživele su stoljeća prosvjetiteljstva i nauke: upitaju sebe - da li ćete, na primer, zastati ako vam crna mačka prede put?

Skoro dozbunjuje podatak da u preobilju literature posvećene fenomenu obojenosti nema sintetičkih istorijskih studija o menama dozivljaja i shvatjanja boja, o njihovoj ulozi u društvu, načinima dobijanja pigmenta i tehnologiji bojenja. Brojna zasebna istraživanja u ovoj širokoj i heterogenoj oblasti Pasturo objedinjuje na način pristupačem širokom krugu obrazovane publike. Oba studija, i ona posvećena plavoj i ona koja se sada nalazi pred našim čitaocima, nisu toliko pregleđeni fenomeni boje kao takvog, već su pre široko zahvaćeni preslek „istorije odgovora“. Po tome se približavaju studijama o dejstvima slike i „teoriji odgovora“ kakvi su kapitalni radovi Hansa Beltinga ili Dejvida Fridberga.

Putovanje na koje nas autor vodi počinje, jasno, u praskozorje civilizacije. Crna, svojim duhovnim i materijalnim aspektima učestvuje u tom početku: svet se rađa u času kada demijurg razdvaja svetlo od tame. Tama, beskrajna noć, a to je crna, prethodi, dake, pojavlji svetlosti. Na drugoj strani, najstarije rukotvorine svrstane u oblast umetnosti, paleolitske pečinske slike, obilato koriste crne pigmente. Iako su Pasturovo zaključci, prirodno, najčešćim delom izvedeni u umetničkim dela nastalih u različitim epohama, njegova dominantna oblast nije sama umetnost. Kao istoričar, on najpre posmatra ljudi, njihove svakodnevne potrebe, verovanja i običaje. Još od antičkih vremena crna je boja smrti, podzemnog sveta gde gore vatre bez svetlosti. Predrasude vezane za crne životinje potiču iz tog vremena. U hrišćanskom svetu crna postaje boja „principa tame“, palih andela i svih bića posredno ili neposredno vezanih za nečastivog, sve do jezovitog Dart Vejdera. Ali i u tom univerzumu crna pokazuje svoju ambivalentnu prirodu - nije svaka crna kodirana negativno. U sofisticiranim teološkim raspravama između hromatofilia i hromatofoba ona (između ostalog) izlazi kao boja monaškog habita. Crni vitez u pričama o vitezovima Okruglog stola nije po pravilu negativan lik, već mnogo češće neko od pozitivnih junaka koji krije svoj identitet. Refleks tih davnih diskusija pronalazi-mo i u kasnijim vremenima reformacije kada crna postaje nosilac etičke dimenzije: u odevanju ona je znak suzdržanosti, ožbilnosti, skromnosti.

Mesto crne u zvaničnim ili nezvaničnim kódovima odevanja daleko prevazilazi sve ostale boje. Crna podvlači autoritet, nose je klinci, sudije, u nekim zemljama i policijski. Ona je danas znak raznoraznih supkulturnih skupina, oblače je panikeri i bajkeri („paljeni vozaci“), naravno i arhitekte - nedavno sam se, u jednoj minhenskoj specijalizovanoj knjižari jedva uzdržao od kupovine knjige sa provokativnim naslovom: „Zašto arhitekti nose crno?“ Pasturo, uvedez, primećuje i da je autoritet fudbalskih sudija znatno opao od časa kada su crne dresove zamenili pastelnim ili fluoroscentnim.

Kao i u slučaju plave, Pasturo pažljivo prati uzajamu uslovjenost tehnološkog napretka i ikonologije prema pojedinim bojama. Sve dok je nepostojanost bojene tkanine vrlo brzo pretvarala obojenu tkaninu u prijave, izbledele i neatraktivne krpe - crno je bilo boje odevanja nižih društvenih slojeva. Tek kada su, u petnaestom veku, bojadžije - obavezane strogom podelom posla i rigoroznim zakonima - pronašle da dobiju gustu, blještanu crnu nijansu koja se približava cenjenom kružnici, ona postaje boja krušnanih glava.

Novo poglavlje u povesti crne otvara pronalazak štamparske prese. U znaku te boje prolaze i industrijske revolucije, crna je „urban“ ton industrije, zagadenja, uglja i asfalta. Čak i u modernom društvu označen neprekidnim tehnološkim inovacijama posredno i prikriveno opstaju uverenja nastala u >>

Uz knjigu Mišela Pasturoa „Crna“, izdanje „Službenog glasnika“, prevod Dragana S.V. Babića, Beograd 2010.

Foto: Stefan Savić

>> vreme reformacijskog kolorističkog puritanizma. Boja u dnevnoj stampi je, na primjer, sve donedavno, smatrana nosiocem „neozbiljnih“ sadržaja. Velike svetske novine dugu su odbijale da postanu „šarene“, a njihov prelazak na polihromiju nigde nije prošao bez zapuštenih diskusija. Slično je bilo i sa kinematografijom - ona se izborila za boju mnogo kasnije no što su to tehnoške prepostavke omogućavale.

Nedavno sam se, pišući o jednoj više no zanimljivoj izložbi održanoj u Novom Sadu, se-tio jednog citata iz knjige o relikvijama: inventari beleže da su se u riznicama crkava na srednjovekovnom Zapadu nalazili predmeti kakvi su, na primer, pero iz krila arhandela Gavrila, zraci Vitlejemske zvezde ili cup pun tmine koju je Mojsije izazvao u Egiptu. Taj spisak našao se kao moto moje izložbe održane pre petnaest godina. Naziv je bio „Tama“ a cela izložba bila je zamišljena kao jednostavna metafora stanja u kojem smo se nalazili kao društvo, i ja kao pojedinac u njemu. Slike su, naravno, bile dominantno tamne, crne. Od tada se neprekidno pitam na osnovu kojih kriterijuma je bilo moguće proveriti i dokazati da je tama u posudu bila baš onaj mrak koji je Mojsije stvorio čudom, a ne ka banalna, obična tmina? Da li je tama u čupu bila neka vrsta sakralne mačke u džaku? Gusta, neopozivna, protivrečna, crna podjednako prožima racionalnu i iracionalnu stranu našeg bića. Želeli mi to ili ne - živimo sa njom. I svako ima svoju privatnu crnu.

Knjige Mišela Pasturoa posvećene plavoj i crnoj boji markantno su ocrteane na mapi one difuzne oblasti koju obično nazivamo „kulturne studije“. Nenametljiva erudicija autora i mnoštvo primera čine da se one čitaju poput kakvog književnog dela. Pasturova perspektiva je - autor to više puta posredno naglašava - „evrocentrična“: iako u knjizi nalazi-

Goran Perčević

MOJA REČ o susretima sa autorima i o iskustvima kroz izdavaštvo

Mnogi govore o vizionarskom potezu kada je reč o izdavanju knjige Smelost nade; zapravo to je bila smelost da verujem da u Srbiji ima nade. Nova knjiga Baraka Obame 'Promena u koju verujemo' je dokaz da tada nisam pogrešio u odabiru autora. Pored naslova koji hipnotiše sadrži više nego korisne poruke prijenljive i na srpsku društvenu stvarnost. Knjiga koja je izuzetno korisna i ljudima koji se bave javnim nastupom jer u sebi sadrži neke od ključnih govorova čoveka čiji se glas čuje najdalje na svetu.

Kritičari su Baraku Obamu proglašili najboljim književnikom koji je ikada ušao u svet savremene politike. Smelost nade je jedna od najprodavanijih knjiga u SAD i u osnovi spada u mešovite knjižne vrste – autobiografija kroz koju je prikazan politički program za novu Ameriku. Memoari po pravilu označavaju kraj karriere, a Smelost nade obeležava jedan veliki politički početak.

Svojevremeni izdavački poduhvat preduzeća Interkomerc, predstavlja je ujedno i svetsku premijeru ove knjige na čirilici. Njena posebna vrednost je u tome što je srpskoj čitalačkoj publiци omogućila da se na autentičan način upozna sa problemima i izazovima današnje Amerike.

Naslov knjige Smelost nade, kao i „Da, mi možemo!“ i „U promene mi verujemo“, sloganii su koji kao eho i dalje prate jedinstvenu ličnost na političkom nebnu Ameriku i sveta. Barack Obama je za samo četiri godine prešao put od kandidata za senatora države Illinois do najpopularnije političke ličnosti na planeti.

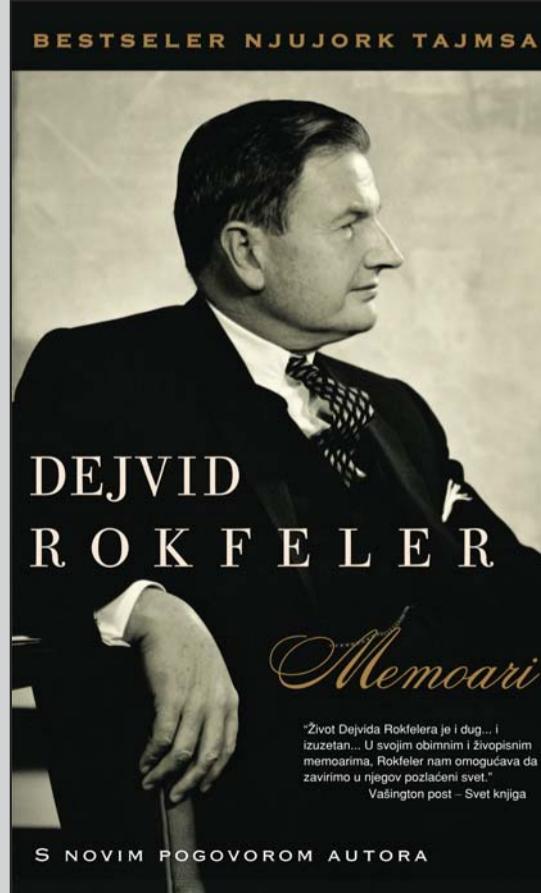
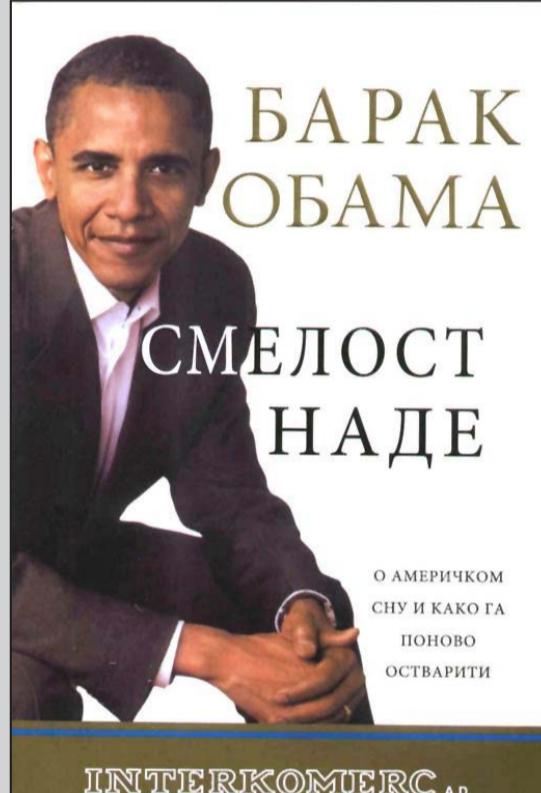
Tajna njegove harizme je u tome što objedinjuje Ameriku, bogatu i siromašnu, belu i obojenu. Za jedne novi Kenedi, za druge novi Martin Luter King, Barack Obama ih u suštini spaja, jer njegova misija je prevaziđanje podela koje opterećuju ne samo Ameriku već i savremeni svet.

U Njujorku, u zgradi Rokfeler centra, koja se nalazi na Rokfelerovom trgu u srcu Menhetna, u njegovom kabinetu na 56., spratu, uručio sam Dejvidu Rokfeltru prvo izdanje Memoara na srpskom jeziku. Prolazeći kroz dugačak hodnik koji je vodio ka kabinetu, Peter Dzonson, njegov lični sekretar, pokazujući slike na obe strane hodnika, napomenuo je da Dejvid voli Piškasa, nakon čega sam shvatio da se na zidovima nalaze brojne Piškase slike basnoslovne vrednosti. Izuzet je predstavljala slika koju je generalni sekretar poklonio porodicu Rokfeler u znak zahvalnosti za zemljište koje im je porodica ustupila, a na kome je izgadnuta palata Ujedinjenih nacija. Utisak bogatstva i moći, koji sam stekao dolazeći na sastanak, već je postao drugo ime za porodicu Rokfeler. Sustav koji je sledio u skromnom kabinetu kao da je oslikavao manje poznatu stranu Rokfelerove ličnosti – učitost, umerenost, preciznost i pre svega, dobranamernost.

Životna priča najznačajnijeg svetskog bankara, u vreme globalne ekonomskih krize, aktualna je ali i poučna. Dejvid Rokfeler naglašava da banke poseduju ogromnu odgovornost u rešavanju društvenih i pre svega ekonomskih problema. Banke ne mogu biti uspešne ukoliko privreda propada. Osnovni zadatak banka je da omoguće zdravim i uspešnim firmama da nastave svoj napredak. Poslednjih godina dešavalo se suprotno. Lična pohlepa potisnula je osećaj korektnosti prema „zdravim“ klijentima, a širokogruđu su deljeni krediti lošim i neuspodlani dužnicima, odnosno kompanijama koje imaju slab rukovodeći kadar i ne ostvaruju profit. Zaboravilo se da odgovornost za plasman na kraju snose banke i da ju je nemoguće preneti na nikog drugog, „modernim“ finansijskim mehanizmima. Saradnja vlade i privrede, kao i vlade i banaka, od presude je važnosti u svaremognoj ekonomskoj krizi, jer sve više preduzeća nije sposobno da samostalno rešava probleme, a to ugrožava ekonomiju u celini. Ove fundamentalne promene Dejvida Rokfelera ne samo da objašnjavaju uzroke savremene krize i izlaz i put ka oporavku. Bogatstvo pojedinka ima društveno priznanje i poštovanje samo ako je praćeno socijalnom odgovornošću i mirljivim radom. Zato prezime Rokfeler u Srbiji, za razliku od drugih milijardera, izaziva interesovanje i respekt. To je jedan od razloga velikog uspeha prvog i drugog izdanja Memoara. Razlog zbog koga je izdato i treće izdanje leži u činjenici da je ova knjiga postala klasično delo o bankarstvu, diplomatiji i filantropiji.

„Verujem u najvišu vrednost pojedinca i njegovo pravo na život, slobodu i traženje sreće. Verujem u dostojanstvo rada, verujem da svet ne duguje svakome izdržavanje ali duguje svakome mogućnost da zaradi za život. Ovo su neki od principa koje je objavio Dejvid Rokfeler junior, koji su ukslesani 1962. godine na ploči Rokfeler centra u Njujorku. Nasuprot opštem uverenju da novac vlasti svetom njegov sin Dejvid Rokfeler uspeo je da vlasti novcem i da kao veliki humanista i filantrop dopriene razvoju svetske ekonomije, nauke i kulture uime principa u koje veruje.“

Zato je privilegija biti izdavač Dejvida Rokfela, a veliku zahvalnost mu dugujemo za predgovore koje je napisao za naša srpska izdanja.

Prvi put predstavljamo srpskoj javnosti novu knjigu Baraka Obame „Promena u koju verujemo“ - plan Baraka Obame kako da se obnovi američki san

Kao što je za postojanje univerzuma potrebna samo jedna konstanta a to su Promene, tako u njima literalno nadareni američki predsednik vidi izlaz iz krize u kojoj se nalazi najuticajnija država na planeti.

Vjerujući u konstantu, stavljujući politiku u korist ljudi, iskreno pokušava da se bazira na najnajegičnije propuste u razvoju civilizacije naglašavajući pitanja očuvanja planete, razoružanja, društvene odgovornosti, humanizacije zdravstvenog osiguranja i međusobnog razumevanja, pa samim tim i prihvatanja različitosti.

Ono što je više nego interesantno jeste da je autor knjige u poziciji ne samo da predlaže promene, već i da ih realizuje u praksi. Zaustavljanje finansijske krize, Nobelova nagrada za mir, Sporazum o razoružanju i usvojeni paket zdravstvenih reformi već na početku mandata ukazuju da se čovek ne sunča na mesečini.

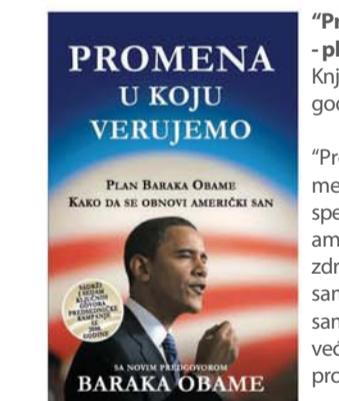
Objavljanje „Promena u koju verujemo“ u Srbiji ima i svojevrsnu predistoriju u nekoliko događaja. Prvi, objavljanje knjige „Smelost nade“ pre

tri godine. Drugi događaj je promocija knjige na Pravnom fakultetu u Beogradu u prepunom amfiteatru V, koja je spontano prerasla u možda prvi skup podrške predsedničkom kandidatu Obami u ovom delu Evropet. I konačno moje prisustvo inauguraciji u Vašingtonu kada je i doneta odluka o objavljanju ove knjige. Ona u biti predstavlja plan Baraka Obame kako da se obnovi američki san a sadrži i sedam ključnih govorova predsedničke kampanje iz 2008. godine.

Iako opterećen ogromnim očekivanjima, usled težine i složenosti problema koji opterećuju SAD i savremenih svet, Barack Obama ne može doneti brza i jednostavna rešenja. „Promena u koju verujemo“ nista da verujemo ne samo u sposobnost Baraka Obame da uvede promene u Vašington, već nas podstiče da verujemo u sposobnost svakog od nas da možemo da promenimo svet. Rimski filozof Seneca ostavio nam je mudrost: „Ako ne znaš kuda ploviš, nijedan veter ti nije dobar“. Obama razume teške probleme savremenosti, budu nadu, donosi energiju i utvrđuje pravce u čemu je i suštinski značaj njegove najave za čitav svet. Ova knjiga to svedoči.

„Ja imam viziju o Americi ukorenjenoj u vrednostima koje su od uvek našu naciju činile krajnjom nadom naše planete – vrednostima koje su mi izrečene na verandama i porodičnim farmama, u suterenu crkava i u nastancima u gradskim većnicama. Ljudi koje sam upoznao znaju da vlasta ne može da reši sve naše probleme i to i ne očekuju. Oni veruju u ličnu odgovornost, naporan rad, u samostalnost. Oni ne vole da gledaju kako se rasipaju dolari od njihovih poreskih obaveza. Ali oni, takođe, veruju u pravičnost, u prilike i odgovornosti koje imamo jedni prema drugima. Oni veruju u jednu Ameriku u kojoj dobri poslovi ima za voljne, u kojoj se težak rad nagraduje pristojnim življnjem i gde se priznaje suštinska istina: da Vol strit ne može da napreduje sve dok Mejn strit propada – da stabilna privreda zahteva uspešne poslove i napredne porodice.“ B. Obama

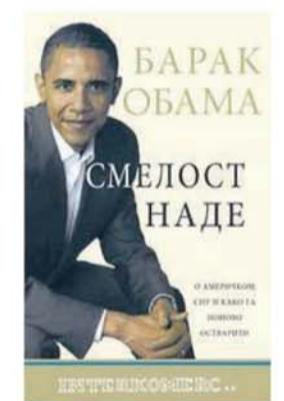
INTERKOMERC A.D. Terazije 27 /III 11000 Beograd tel: 011/20.25.149 fax: 011/20.25.118 e: interkomerc@sbb.rs

„Promena u koju verujemo“ Baraka Obame - plan Baraka Obame kako da se obnovi američki san Knjiga sadrži i sedam ključnih govorova predsedničke kampanje iz 2008. godine.

„Promena u koju verujemo“ ističe Obaminu viziju Amerike i njeno mesto u svetu. Na ovim stranama pronaći ćete potpuno ogoljene i specifične ideje o tome kako Barack Obama planira da popravi bolesljivu američku ekonomiju, osnaži njihovu srednju klasu, omogući da zdravstveno osiguranje bude dostupno svima i dostigne energetsku samostalnost. „Promena u koju verujemo“ nista da verujemo ne samo u sposobnost Baraka Obame da uvede promene u Vašington, već nas tera da verujemo u sposobnost svakog od nas da možemo da promenimo svet.

Cena knjige „Promena u koju verujemo“ je 1200,00 din sa PDV-om. Sa popustom 960,00 din.

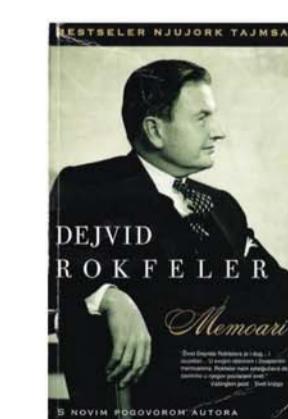

„Smelost nade“ Baraka Obama

Knjigu Smelost nade današnji predsednik Sjedinjenih Američkih Država B. Obama piše dok još uvek ima funkciju senatora države Illinois i objavljuje je u jeku predsedničke kampanje u kojoj je javnosti Amerike pružio na uvid svoj život i politički program. Rečima „Da, mi možemo“ i „U promene mi verujemo“ ponovo budu uspavane i skida mrenu sa očiju koja nije prihvatala različitost. Knjiga predstavlja njegov lični manifest i jedna je od najprodavanijih knjiga na prostorima SAD-a.

Cena knjige „Smelost nade“ B. Obame je 1299,00 din sa PDV-om. Sa popustom 1039,00 din.

Narudžbenica kojom ostvarujete sajamski popust 20%

„Memoari“ Dejvida Rokfela

Biografija predsedničkog Čejs-Menhetna, jedne od najvećih banaka na svetu, treba da zauzeće policu ne samo bankara već i svakog poslovnog čoveka XXI veka. Knjiga nam daje prikaz ovog čoveka i njegove složene karijere iz unutrašnje perspektive. Po rečima Business Week-a ovo je iskrena i neposredna priča o tome kako je jedan mladi čovek, koji je nosio bremena moći, privilegija i odgovornosti imena Rokfeler, sazreva u vreme dok je Amerika postajala vodeća svetska sila.

Cena knjige „Memoari“ D. Rokfela je 1500,00 din sa PDV-om. Sa popustom 1200,00 din.

- Barack Obama "Promena u koju verujemo"
- Barack Obama "Smelost nade"
- Dejvid Rokfeler "Memoari"

Ime i prezime
Adresa, mesto i poštanski broj
Telefon

INTEPKOMERC A.D.

Narudžbenica
Ovim neopozivo naručujem:

Knjižare u kojima po regularnim cenama možete naći izdanja Interkomerca: Bigz KTP • Knjižare Vulkan • Plato • Dereta • Delfi/Laguna • Dobra knjiga • Službeni glasnik • Gradevinska knjiga • Styles • Euro Giunti • Plavi krug • Inicijal • Srpska književna zadruga • Zepter Book World • Stubovi kulture • Tempo

Tony Blair, *A Journey*, London: Random House & Hutchinson, 2010, 710 str.
Cena od £25 (označena na knjizi)
do £11,50 (najniža na internetu)

Petparačke

Piše
Stevan K. Pavlović

Memoari bivšeg britanskog laburističkog prvog ministra pojavili su se - ni deset godina posle konačnog povlačenja sa političke pozornice. Tokom prva četiri dana prodato ih je 92.000 primeraka. Naslov *A Journey*, sa neodređenim članom, bukvalno znači „jedan put“ ili „jedno putovanje“, tj. životni put Tonija Blera, put koji traje da bi se stiglo do cilja, i to „kakav put“ (sa uslikom!). Na koricama je fotografija piscu u crnoj sportskoj košulji bez mašne, a na poledini je opet pisac čiji se lik ogleda u izglađanoj kapiji Dauning strita 10, na kada kada je ušao u rezidenciju prvog ministra posle 18 godina konzervativne vlasti.

Bler sebe opisuje kao čoveka skoro neograničene ambicije koji je htio da modernizuje laburističku stranku, britansku državu, pa čak i svet. Hteo je da ostvari potencijal Velike Britanije u savremenom svetu. Pripadao je „srednjoj klasi“; nije htio klasni rat; stara stranka je bila izgubila vlast zato što je bila izgubila kontakt sa modernim svetom. Sa sloganom „novog laburista“, izvukao ju je i pustio, ponovo je pretvorio u vladajući stranku i upotreboju je da bi stvorio ličnu vezu između sebe i javnog mnenja. Cilj mu je bio da vlasta sa centra, bez i van prevaziđenih ideologija, na „putu“ koji je bio „treći“, otvoreni i napredni put za XXI vek. Džonatana Puela, njegov „šef staba“, rekao mu je da pati od „mesijanskog kompleksa“.

Zato Bler i ne piše političke memoare, već opisuje svoj put u svojstvu „vode“ (*leader*) koji stvara, koji gleda ispred sebe, i koji sada apeluje na sledbenike i naslednike da čuvaju to naslede. Sve to ne čini bez obračunavanja sa drugima, i to prvo sa Gordonom Braonom koga je morao da tripti dok mu nije konačno predao vlast, da se povukao da unovič vreme provedeno na vlasti i da se posveti dobrotvornim delima. Znanje istorije mu je ponekad slabilo. Zar ne zna da je „leader“ (voda) na italijanskom *duce* a na nemackom *Führer*? Za „balkanskog“ Stojadinovića pretpostavljamo da nije čuo.

Šta beše Blerova spoljna politika? Srpsko - i uopšte postjugoslovensko - javno mnenje očekuje da nešto sazna o njegovom stavu za vreme raspada Jugoslavije. Neće sazнати ništa senzacionalno. Glava 8, od nekih 30 stranica, nosi naslov „Kosovo“, ali pošto su glave delimično tematske, delimično hronološke, ta 8. glava se ne bavi samo kosovskim pitanjem. Bler je u spoljnoj politici smislio neku „Blerovu doktrinu“, ko-

priče

ja se nije držala starog pojma „suverenitet“ i koja je donekle dozvoljavala upotrebu sile. U tom smislu je Bler zaista bio intervencionist, a kosovsko pitanje ga je u tome izazvalo. Izmenilo je njegov pri stup spoljnoj politici.

Na Kosovu i u Sijera Leoneu problemi su tako donekle rešeni - naputu da budu rešeni. Na tom putu je Bler razumeo da Rusiju ne treba potencirati, da je valja poniziti, da treba raditi s njom, i da treba napustiti stare šablone hiljadog rata. Kosovo i Sijera Leone su „na putu“ da budu rešeni, ali Irak i Afganistan to nisu, iako Bler smatra da je i u tim pitanjima bio u pravu. Za cilj svog intervencionizma stavlja to da doprinosi promeni režima i da se omogući demokratija.

Bler je - u memoriama - uvek moralno u pravu, čak i kad ne uspe. Nije siguran da će uvek uspeti, ma koliko bio u pravu. Padom Miloševića, celom Balkanu je pružena vizija nove budućnosti u okviru Evrope. Pošto je istovremeno imao da se stara o problemu Škotske, uvideo koliko je teško razgraničiti nacionalizam od separatizma. Afganistan i Irak su bili teži od Kosova i Sijera Leonea, i tu se baš prekinula magična lična veza između Blera i britanske publike.

Hteo je sve da modernizuje, čak i sebe, porodicu i donekle britansko ustavno uredjenje. I on i žena su ne samo izgledali relativno mladi već su radili na svom mlađalačkom izgledu. Predsedništvo vlade je modernizovano, ugledajući se na američko predsedništvo i na privatni sektor. Sve je više rešavano uz pomoć naročitih savetnika, van ministarskog saveta, još više bez, inernog visokog činovništva. Sve je trebalo da bude otvoreno. Moralo se sve znati o „privatnom životu“ ministara - vana bračne i homoseksualne veze - pošto su muškarci i žene, „ispravni“ i „veseli“, svi jednaka.

Bler je imao i dubljin u ustavopolitičkih načela - da se društvo ne može menjati bez demokratije, pošto je država politički i drustveni izraz kolektivne volje. Primao je da je u britanskom parlamentarnom sistemu prvi ministar istovremeno i poslanik jedne izborne jedinice, biran kao i svaki drugi narodni poslanik („čudno ali dosta dobro“). Bojao se jednom da torijevci ne budu izbrisani na izborima. Postoje sâm simpatišao sa princezom Dajonom i razumeo koliko se posle njene tragične smrti javni gnev okrećao protiv monarhije, osjetio je da mu je dužnost da zaštititi krunu. Kraljicu Elizabetu poštujte, čak je se malo boji, pošto je ona najbolje uvidela koliko u Velikoj Britaniji monarhija predstavlja predanje i dužnost. Prestolonaslednik Čarls je za njega čudna mešavina tradicionalnog i radikalnog. Skoro bi mogao da bude „New Labour“.

Pored svog mesijanstva, svoje neograničene ambicije, svoje trenutne „ljubavne aferе“ sa javnim mnenjem, Bler nije bio dogmatik. Njegovi memoari se čitaju ponekad kao ispovest svih njegovih zebnji i nedoumica. Opravdava svoje delo time što je uvek prepostavljao da svi oni koji ga nisu voleli ipak su mu se divili što je igrao veliku ulogu na međunarodnoj bini. Prima da će istorija o njemu dati konačni sud.

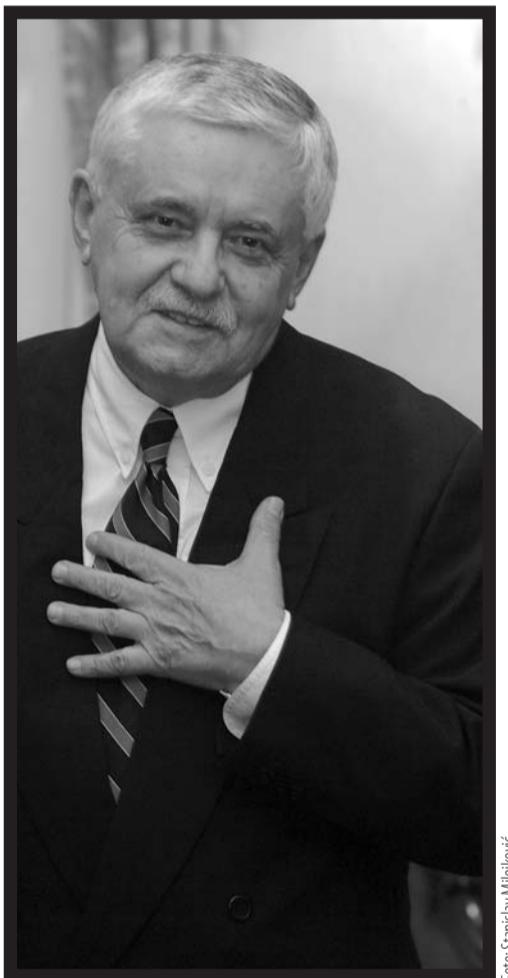
O istoričarima sigurno nije mislio. Za njih je, međutim najvažnije da čitaju o radu prvog ministra na početku XXI veka. Dani Tonija Blera - i njegove noći (osim nekoliko nedovoljnih sati za spavanje i malo godišnjeg odmora kod prijatelja u Toskani ili u Provansi) bili su pravi pakao. Stalno je žonglirao sa mnogo problema, unutrašnjih i spoljašnjih, sa štampom i televizijom. Presjece rada, kritike i nepoštovanja su bile bez prekida.

Blerova proza je bombastična i nekontrolisana. Memoari su pisani u stilu petparačkih romana koji se kupuju na železničkim stanicama i aerodromima. Sećanja mu jesu poštena, ali konfuzna, samohvalisavna, površna i banalna. Sve ličnosti zove imenom, ako ne nadimkom, tako da se često ne razume o kome piše. Sna se ko su Gordon (Braun), Nikolas (Sarkozy), Bill (Clinton) ili Silvio (Berlusconi), ali ku su razni Džonovi, Piteri, Endži... skoro svi „a good guy“ (dobar momak), „a lovely guy“ (simpatičan momak), pa i „sexy“ (privlačna? živa? uzbudljiva?)?

Šta će Laslo Vegel reći sutra kada sa Osom Lind bude otvarao Sajam knjiga? Javnosti će svakako skrenuti pažnju na našu prošlost, na Kleovog nesrećnog andela, koji, po Vegelu, ima gde da pogleda, a da ne ugleda samo ruševine. Jer Laslo Vegel svoje duboko očajanje nikada, ali ni za sekund, ni za reč, nije pretvorio u ravnodušnost. Tako je ovaj, već klasik mađarske i srpske književnosti, govorio našoj urednici Gordani Draganić-Nonin.

Nismo deca naše istorije, njeni smo robovi

Specijalno za Danas

u svoj stan. Možda su tada i knjige bile osudene na samcu. Najbolja štiva, koja su ostavila utisak, bila su zaverenička. Posle 2000. godine, ponovo sam se vratio sastre stare prijatelje i primetio da su u medijevremenu osedeli. Na moje veliko iznenadjenje, uvraćali bi kompliment: pa, bogme, ni ti nisi prošao bolje, i tvoja kosa je sada. Koliko su u pravu: ovogodišnji sajam je 55-i beogradski sajam knjiga - kako leti vreme!

• O čemu ćeš govoriti kada sutra, na svečanom otvaranju, staneš iznad stotina hiljada knjiga? Može li se smisao književnosti „uliti“ u nekoliko rečenica?

- Poslednjih godina sam imao prilike da prisustvujem velikim međunarodnim sajmovima knjiga. Često sam pomislio da je možda mnogo interesantnije čitati knjige, nego pisati knjige. Moji savremenici pišu zaista vredne knjige. I sve to će biti izloženo ovih dana, na jednom mestu, u prestonici. Imam predosećaj, da smo ispred procvata i afirmacije srpske književnosti i književnosti u Srbiji. Veliki teret, koji nosimo jeste pašaovski izvor inspiracija. Ne mogu da izadem iz svoje kože, zato što ovom prilikom, na svečanom činu otvaranja, morati da govorim o toj tragičnoj, ali istovremeno velikoj sanci. U skoroj prošlosti smo prožili uzbudljiva vremena, istovremeno smo bili deo epohalnih i mizernih događaja. Živeli smo unutar nepodnjosljivih protivčnosti. Ni prošlost, ni budućnost nije više ona stara. U okruženju, u ljudskim sudbinama, odigrali su se ogromni lomovi, transformacije. Ljudska sudbina je postala enigmatična. A pošto ništa nije nemoguće, možda ni nema više ljudskih sudbina. Možda je ostalo samo puko preživljavanje, onako kako ga je Kaneti svojevremeno opisivao. Prisiljeni smo da letimo u olju na pretku, naša lica su okrenuta prošlosti koja je u ruinama, od kojih treba da stvorimo novu prošlost. U toj situaciji more se pisati, tj. stvarati, upravo zato, što izgleda nemoguće i absurdno. Pisanje je sifofski srećan poziv. I ne sme biti ništa drugo.

• Pred Vama je godina kada treba, nakon više od 40 godina od premijernog izdanja, ponovo da se pojavi Vaš prvenac „Memoari jednog makra“, koji je, nakon to-

Foto: Sanja Milivojević

Laslo Vegel

Imam predosećaj, da smo ispred procvata i afirmacije srpske književnosti i književnosti u Srbiji. Književnost i književnosti u Srbiji.

• Nastavak na strani 14

Švedska i njena književnost Gost je ovogodišnjeg Sajma knjiga. Osa Lind je vodeći dečiji pisac u Švedskoj i ona će sa Laslom Vegelom sutra otvoriti Sajam. U intervjuu koji je u Geteborgu dala novinarki Danasa Ivari Matijević, Osa Lind kaže da je kuhinja u kući bila centar njenog sveta i da je možda upravo tamo postala pisac.

Šta bi trebalo da kažem na otvaranju Sajma?

Specijalno za Danas

Osa Lind piše beletristiku i publicistiku za decu i omladinu. Njene knjige su sumpitne, dirljive i podstiču na razmišljanje, često postavljajući pitanja koja traže od citalača da zauzmu stav. Njen serijal o Peščanom vuku i njegovoj prijateljici Zakarini preveden je na deset jezika.

Roden je 1958. godine u malom selu na severu Švedske. Bila je najmlada od četiri sestre. Pre nego što je postala pisac, radila je kao novinar, pisala je scenarije za televiziju i radio, kao i kratke priče i pesme. Ilustrovala je knjige, bila je kuvarica, radila je i u školi i negovala stare. Danas živi na ostrvu u arhipelagu Oland u Baltičkom moru i bavi se iskućivo pisanjem. Za knjigu „Peščani vuk“ dobila je najprestižniju švedsku nagradu za decu i omladinsku knjigu - plaketu „Nils Holgerson“ - čiji je prvi dobitnik bila Astrid Lindgren.

Kao dete, slušala je mnogo priča, bajki i pesama. Kuhinja u kući bila je centar njenog sveta i možda je upravo tamo Osa Lind postala pisac - mnogo pre nego što je i naučila da piše. Majka joj je rekla: „Možeš da misliš šta god hoćeš o čemu god želiš. Niko ne može da ti odumre misli.“

Osa Lind vidi svoje pisanje kao način da se istraži realnost, kao pokušaj da se deo nije razume, ali i kao način da se istraže sam jezik. Šta je moguće izraziti rečima? Kako boja može da se „napiše“? Na koji način može da se „ispriča“ miris? Kako prostor može da nadje mesta u knjizi? Ona kaže da želi da piše knjige koje mogu da se koriste. Knjige koje ne lažu, priče koje mogu uvek iznova da se čitaju (ili slušaju). Jedan od pokazatelia je da neka knjiga dobra jeste činjenica da ona može da se čita naglas.

knjiga, Peščani vuk, zapravo je dobro stvorenje.

- Da, ovo je dobar vuk. On nije vuk na koga biste našli u šumi ili divljini. On je jedno većno stvorenje, star je koliko i svemir, ima odgovore na sva pitanja ili bar tako tvrdi, i uvek je na strani devojčice. Kad god devojčica ima neki problem, ili nešto o čemu treba da razmislji ili da na neki način istraži (to mogu biti većna pitanja o životu, ljubavi, smrti, rođenju, ali i pitanja kao što su čemu služe džepovi, ili sta da radiš kada si sam kod kuće) vuk se pojavljuje i ne daje uvek odgovore, ali joj pomaže da postavi pitanje.

• Ne samo da je njegova duhovna priroda drugačija od ubičajene, već se i njegova pojavnost olificava u nespecifičnoj materiji - pesku.

- Vuk je od peska. Od posebnog, veo-

Osa Lind
Želim da
pišem
knjige
koje
ne lažu

ma finog, zlatnog peska sa malo sjaja i zvezdane svetlosti. Hrani se sunčevom svetlošću i mesečinom, i zato tako sija i veoma je pametan. Stvarno mi se sviđa ovaj vuk, jer on uvek izvrše stvari naopake, čak i kada priča o pojmovima kao što su veliko i malo. U jednom razgovoru, kada se kaže da je svemir veoma veliki, on kaže: „U poređenju s čim?“ Uopšte, vrlo dobro koristi to pitanje, „U poređenju s čim?“

Što se tiče tradicije, ne bih rekla da ima neke veze s njom. On je jedno posebno stvorenje, svoja sopstvena kreacija.

• Kakvo je stanje u švedskoj književnosti za decu uopšte?

- Važna je zbog mnogo toga. Svi imamo pravo na svoj jezik, na primer. Da bismo imali pun, bogat jezik, moramo ga dobijati iz različitih izvora. Postoji govorni jezik, jezik kojim se govori u porodicama, ali potrebne su nam i knjige i tekstovi da bismo razvili punoču i složenost jezika koji su nam potrebni u današnjem društvu. Ali, iznad svega toga je pitanje demokratije. Svako dete bi trebalo da ima mogućnost da ovlada jezikom. Jezik je instrument za izražavanje osjećanja, za vođenje dijaloga. Sa bogatim jezikom možete imati bogatiji i ispunjeniji život. Radi se, dakle, o dostupnosti jezika, ali i znanja, zabave, s vrbu vrsta zadovoljstava koje mi odrasli doživljavamo zahvaljujući čitanju knjiga. I deca bi trebalo da imaju tu mogućnost.

• Kakve su te nefikcionalne knjige za decu koje pišete, pored onih drugih, ubičajenih, iz oblasti knjig?

- Moje nefikcionalne knjige su o različitim pojавama i činjenicama, osnovnim činjenicama prirodnih nauka, na primer. Pisala sam o geologiji, cveću, ali i o temama kao što su magija ili andeli. Ove knjige ne treba meštati sa obrazovnom literaturom, sa udžbenicima. One su napisane radi čistog uživanja u znanju, u saznavanju. To su slobodno oblikovani tekstovi na određene teme napisane mojim rečima, mojim jezikom. Naročno, naučna istinitost je ispostavljena. Kada sam, recimo, pisala o geologiji, taj tekst je pročitao i proverio geolog. Ti tekstovi su prilagođeni deci, ali i odraslim, kao štivo koje ne liči na tekstove iz školskog programa.

• Da li ste misili na ove knjige kada ste rekli da želite da pišete knjige koje mogu da se koriste?

- Da, i to da se koriste više puta, ne samo jednom. Da to bude knjiga kojoj želiš da se vratiš. Takve su knjige koje ja sama za sebe kao čitaočku želim.

• Upravo iz literature za decu naučili smo da je lik vuka zao, a vuk iz Vaših

Kiti Krauter, rođena 1970, međunarodno je priznata belgijska ilustratorka slikovnica i dobitnica Književne nagrade u spomen Astrid Lindgren za 2010, gost je ovogodišnjeg Beogradskog sajma knjiga u okviru programa Glasovi Švedske. Razgovarala Ivana Matijević.

Specijalno za Danas

Osećam povezanost sa Astrid

• Osvojili ste najprestižniju nagradu u oblasti dečje literature. Šta vam ona znači? Da li je suma novaca koja ide uz nagradu (pola miliona evra) obavezujuća za autora i u kom smislu?

- Moj sin Teodor (koji sada ima 13 godina) pitao me je: „Koji ćeš nagradu osvojiti posle ove?“ Ja sam odgovorila da je to to. Ne može biti nagrada veću od ove. A onda je rekaо: „Pa, zašto ti sama ne smisliš neku nagradu?“

Do skora nisam znala ni da ova nagrada postoji. Kada sam čula da nju, mislila sam da premišla da konkuršem.

Veoma je teško živeti od ilustriranja (na ne-engleskom području). Ali, nikada nisam želela da radim bilo što drugo. Stvar sa novcem jeste bila pomalo zastrašujuća, ali tako je većinom poslova. Međutim, ja verujem životu i uvek sam imala sreće. Ova nagrada potvrđuje da idem u pravom smjeru i da narednih 40 godina mogu da nastavim. To je predivno, neverovatno.

Pitaš se: Zašto ja a neko drugi? Ali, onda prestaneš s tim i kažeš себи, „Užvaj!“. Teško je da vole da postoji više snažno. Saosećajući duboko sa onima kojima je teško, ukazuju na to kako se slabost može preokrenuti u snagu. Humanost i empatija prožimaju i povezuju njena umetnička dela.“

Za opsežnije informacije o programu gostovanja švedskih pisaca
www.glasovisvedske.rs

Ko dolazi iz Švedske

Osa Lind, poznata švedska književnica za decu, otvara Beogradski sajam knjiga. Njen knjig „Peščani vuk“ iz serijala o istoimenom junaku, iz kojeg će se čitati odlomci, objavio je Kreativni centar.

Zulmir Bećević, poreklem iz Orašja u Bosni i Hercegovini, predstavlja svoju knjigu „Putovanje koje je počelo od kraja“.

Ulf Stark, pisac za decu, predstaviće svoju knjigu „Budale i smarači“, u saradnji sa izdavačem Kreativnog centra.

Sven Nurdvik, pisac i ilustrator za decu, predstaviće svoj serial „Petson i Fundus“, po kome je već poznat ovađašnjoj publici, a koji je sada objavljen u Kreativnom centru.

Pernila Stalfelt, pisac, ilustrator i muzički pedagog, borac za prava deteta, razgovara sa decom o dečjoj verziji konvencije UN o pravima deteta.

Martin Vidmark, pisac i nastavnik švedskog jezika za strance. Popularne su njegove detektivske knjige o Luki i Maji. Na Sajmu će biti čitani odlomci iz njegovih knjiga i pisac će voditi razgovore sa malšanima.

Helena Vilis, pisac i ilustrator, najpoznatija je po svojim ilustracijama za serijal o Lukinu i Majinu detektivskoj agenciji (po tekstu Martina Vidmarka). Takođe će se susresti sa decom i razgovarati sa njima.

Kiti Krauter, međunarodno priznata belgijska ilustratorka slikovnica i dobitnica Književne nagrade u spomen na Astrid Lindgren za 2010, govorice o ilustracijama dečjih knjiga i održaće radionicu crtanja sa malšanima.

Ulf Peter Halberg, pisac i prevodilac, knjigu „Evropsko dubre“ predstaviće u saradnji sa izdavačkom kućom Adresa.

Stiv Sem-Sandberg svoj roman „Ubogi u Lođu“, objavljen u Čarobnoj knjizi, predstaviće sa svojim srpskim kolegama.

Lari Lempert, direktor Međunarodne biblioteke u Stockholm i predsednik zirija za nagradu „Astrid Lindgren“, predstaviće ove dve institucije.

Helena Henšen, dizajner i pisac, piše i ilustruje knjige za decu. Na Sajmu će biti predstavljena njena prva knjiga proze, objavljena u izdavačkom preduzeću Zavet, „U senci zločina“.

Maria Sveland, spisateljica, feministkinja, novinarka, razgovara sa umetnicama iz Srbije na temu feminizma i književnosti.

Gelert Tamas, novinar i pisac, specijalizovan za dramatizovane i dokumentarne reportaže o društvenim temama. Učestvuje u diskusiji o granicama slobode izražavanja.

Ulrika Knutson, novinar, hroničar kulture i pisac. Bavi se ženskim pitanjem i ljudskim pravima, takođe će učestvovati u diskusiji o granicama slobode izražavanja.

Ula Larsmo, pisac, novinar u oblasti kulture, predsednik je Švedskog PEN-a. Govoriće o slobodi izražavanja i etici u medijima.

Lina Ekdal, dramska spisateljica i pesnikinja, govor na temu Performativna poezija kao umetnički izraz i učestvovaće u Pesceniku.

Karl-Juan Valgren, svestran umetnik, predstaviće svoj roman „Čudesni dar Herkula Bartusa“.

Jedan naslov dva pisca

Piše
Laslo Blašković

Čudni su i tajanstveni putevi čitanja. Ako nisu skockani s preduviđajem. Evo, kraj mog uzglavljače rukom raskriliće knjige istog naslova: „Golem“. Potpisuju ih Gustav Majrink i Isak Bašević Singer. Pretpostavljam da će se te dve zamišljene linije negde u beskonacnosti sresti i pomoći mi u mom novom tekstu.

Elem, Majrink je jedan iz plejade onih skoro izmišljenih pisaca koje je voleo Borhes, savetnik nad savetnicima. Zanimljivo literarni biće. Kao i njegov knjižki imenjak Singer, uostalom.

U suštini, obe knjige imaju malo šta zajednickog. Osim, naravno, naslova i jevrejskog predanja o glinenom đžinu kojeg su kabalisti ozveli, urezujući mu u čelo nekoliko moćnih slova svog tajanstvenog pisma. Golem je stvoren u praškom getu da bi nezemaljskom snagom zaštito Jevreje. Ali, kao što to u takvim legendama biva, stvar se otvara svome tvorcu, kao eksploziv ili Frankenstein, i počela svoj svakodnevni, zagrobi život.

Eto, ko hoće da ovo čuje ispričano na bajkolik, poznat i starinski zavodljiv način - neku uzme Singera. Onom pak ljubitelju misterija, jeze, napadne fikcije, snoviđenja, ili Luisa Kerola, potreban je Majnikov roman. Njegov je div napravljen od praha kao Adam, i u ovom slučaju Bog je nemoćni Nobel, ali je mit tu malo iskrivljen. Spasilač Jevreja ovde postaje večna priča koja spasava sve nas koji se još usudujemo da čitamo. Ili sanjamo patuljaste kolose. Što vam izade na isto.

Povodom knjige Alpara Lošonca:
Moc kao društveni događaj; O intenziviranju i slabljenju moći,
Adresa, Novi Sad, 2009.

Događaj moći

Piše
Milorad Belančić

Danas su retki filozofi koji filozofiju shvataju onako kako je to sugerisao Husserl: *zašta za ozbiljno*. Kod nas je pretnio takvih filozofa koji su u stanju da na lole zadovoljavajući način odgovore na nalog za ozbiljnim bavljenjem filozofijom. Kriza čitavog društva je pogodila i samu filozofiju. Zato je, sada, mnogo više onih koji otkrivaju filozofiju obilaze, kao mačak oko vrueće kaže nego što se njom stvarno bave. U zastavu retke iznimke može da se uvrsti Alpar Lošonc. Njegova knjiga, *Moc kao društveni događaj* (podnaslov: *O intenziviranju i slabljenju moći*; izdavačka kuća: Adresa, Novi Sad, 2009), tu iznimnost višestruko potvrđuje. U samoj knjizi u centru pažnje je pojam *moći*. Opravljeno, umreženi strukturama moći koje su nam, u prošlim vremenima (vremena pre pada Berlinskog zida), izgledale značajno drugačije. Da li mi, sada, znamo o kakvom preobražaju ili promeni je tu (bila) reč?

Knjiga *Moc kao društveni događaj* nastavak je jednog istraživačkog projekta koji je Lošonc započeo u knjizi *Suverenitet, moći i kriza* (u podnaslovu: *Eseji o evropskom mišljenju* - izdavač: Svetovi, Novi Sad, 2006. god.).

Osnovni problem kojim se bavi ta knjiga o evropskom mišljenju može da se razumira naizgled pomalo apstraktnim pitanjem: kako održati na okupu, u ravnoteži protivurečne, napete, ako ne i isključive težnje: s jedne strane, težnju ka izvesnoj mnoštvenosti, ka (obećanoj) pluralnosti i, s druge strane, težnju ka jedinstvu, ujedinjujućoj moći? U *Moc kao društveni događaj* u centru pažnje su i dalje složeni odnosi, preplet i zapleti mikro i makro moći, ali sada ne na razini zajednice-Europe koja se konstituiše kroz aporije moći, već pre na globalnom planu, odnosno na planu neoliberalne globalizacije ili kapitalizma u savremenom svetu.

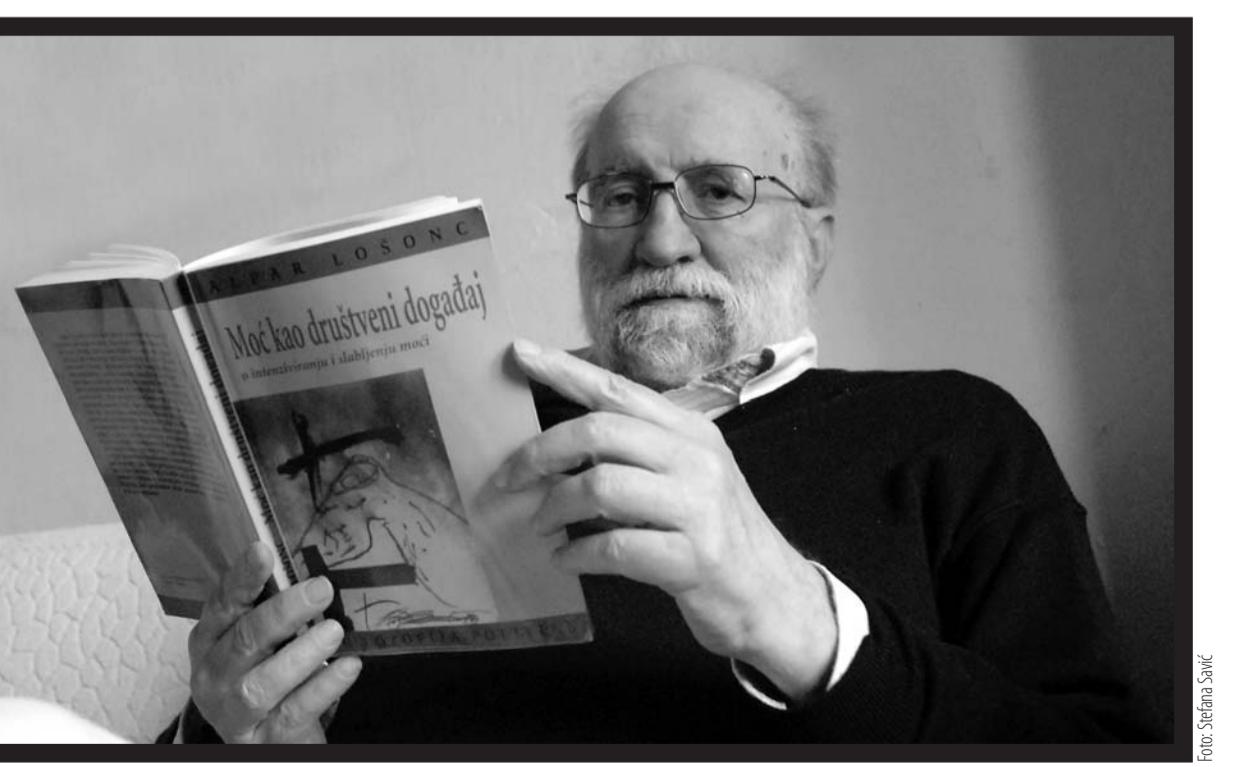
Najvažniji svedok tih kretanja, sa stanovišta analitičke moći, bez sumnje je Mišel Fuksa.

Ali, Lošonc ne propušta priliku da pomene i mnoge druge, o ovu temu relevantne, kako klasične tako i moderne filozofe, i pri svega one, iz druge polovine XX veka, koje možemo nazvati i našim savremenicima. U stvari, Lošonc daje prednost značajnim problemima u odnosu na pitanje što je zaista mislio ovaj ili onaj misilac... U podnaslovu knjige naznačena je opozici-

cija između intenziviranja i slabljenja moći u društvenom kontekstu, ali u samoj knjizi javljaju se i mnoge druge pojmove opozicije (političke i socijalne filozofije) koje, svaka na svoj način, dodiruju taj centralni problem moći. U tom pogledu Lošonc, na odlučujući, ali svakako nenametljiv, reči bismo, skoro neprimenat način, posmatra problem moći u registru danas takoreći „zaboravljenog“ pojma *emancipacija*.

Modernost je uzdrmala koncept društvenog i društvene moći na kome je temeljila sva najvažnija očekivanja. Mi to danas najbolje osećamo na vlastitoj koži. To je, pre svega, bio koncept koji je obećavao emancipaciju i slobodu. Bečeđa se nisu ispunila. Rezultat je bio: slom ideje da sloboda može da bude odlučujući istorijski projekt. Liberalizam je iskoristio otkriće da sloboda modu koja glasi: *slobodanje uvek vektu*. Samo je treba priznati. Recimo, putem tzv. *ljudskih prava*. Oni koji su slobodu videli kao efekat koji u punom smislu dolazi na kraju jednog procesa (emancipacije) suočili su se sa činjenicom da na kraju može da se dogodi nešto sasvim suprotno od očekivanog... Razočaravajući praksu komunizma pokazala se kao moć koja je izgubila emancipatorski naboj, a time i samu sebe, snagu projektovanja modernosti. Povrat iz (komunističke) emancipacije u (liberalnu) slobodu *sada i ove dnevne* se kao nepriskreni krajstorijski Alpar Lošonc u svojoj knjizi pokazuje da postoji značajni razlozi koji nas navode da se upitamo: šta je to u pozetu koji nazivamo *representativna demokratija nije niti može da bude istorijski rešenja enigma čovekove emancipacije i slobode?*

Reče, naravno, o odnosu etabirane moći (ili, poretki) i slobode. Njegi, nudi se jedna principijelna primedba u vezi sa smetnjom, lociranjem, učvršćivanjem ili etabiranjem moći. Jer moć, s pravom tvrdi Lošonc, nikad nije potpuno otkrivena, prozirna, transparentna. Reklo bi se da ona nema istinu ili da nema istine moći, da je ona uvek tu gde jeste i negde drugude, da je uvek baš donekle fluidna, da ima kruhku poziciju između autoriteta, nasilja i prinude. Ukratko, u modi postoji izvestan višak koji se odupire pravnoj i moralnoj kodifikaciji. Taj višak se iskazuje kroz *događaj moći* koji se, kaže Lošonc, ni-

METAPHYSICA
Izdavačko knjižarsko preduzeće

Novo!

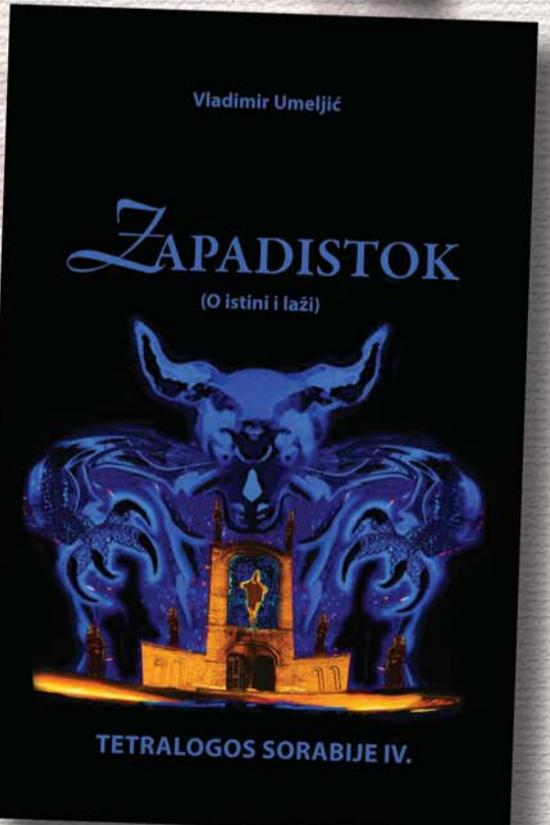
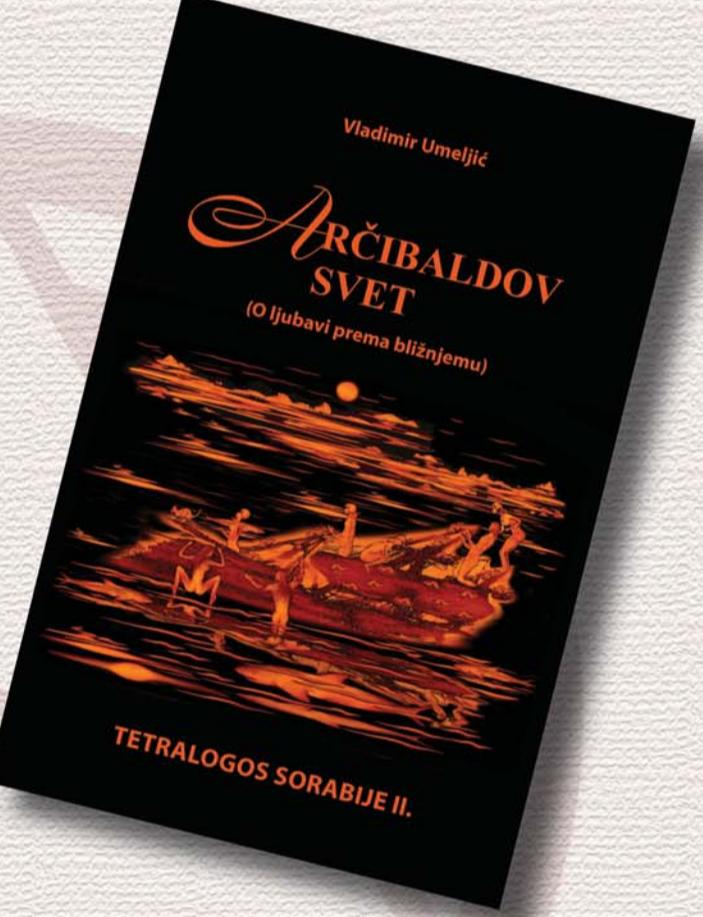

Ulica Solunska br. 10, 11000 Beograd, Srbija
E-mail: metaphysicster@gmail.com
Tel: 011 292 0062; 064 307 3668

Biblioteka KORENI

Vladimir Umeljić **TETRALOGOS SORABIE**

1. **VENCI** (O dobru i zlu)
2. **ARČIBALDOV SVET** (O ljubavi prema bližnjemu)
3. **TANGO MORTALE** (O očevima i deci)
4. **ZAPADISTOK** (O istini i laži)

Oluja i njen obrnuti akter

Piše
Milorad Pupovac

Malo je ne samo studija nego i zapis o Srbima u Hrvatskoj u procesu raspada Jugoslavije. Jednači ih je malo o njihovoj ulazi u ratovima koji su deset godina jedan za drugim vodenici od njezinih sjevera do njezina juga. Svakako ih je najmanje o tome što se na njima samima dogodalo od 1990. do 2000. Nije mi poznato da je išta napisano s obzirom na ulogu Ujedinjenih nacija, a ta je uloga bila veoma značajna. Također mi nije poznato da je išta značajnije napisano o ulozi pet zemalja koje su posredovale u pregorima i pregoračkim rješenjima između vlasti u Zagrebu, Beogradu i Kninu. Isto tako mi nije poznato da je išta značajnije napisano o iskustvu samih ljudi. Svega nekoliko naslova vrijednih knjiga takva spomena: Milišav Sekulić, *Krinj pao u Beogradu*, (2000) Ozren Žune, *Goli život: Socijalne dimenzije pobune Srba u Hrvatskoj, I i II* (2005) i Nikica Barić, *Srpska pobuna u Hrvatskoj 1990-1995*. Vse ostalo je ili državno-politička istina ili istina o kojoj se više šuti nego li govorili i među onima kojih se to tiče. Države svoje istine nerado mijenjaju, a oni kojih se to tiče ne stignu razmisljati o tome što se s njima dogodilo, jer vrijeme troše na golo prezivljavanje. A trećih je išta malo ili ih uopće nema. Uostalom, to je možda paradigma današnjeg stanja - država s jedne i oni koji prezivljavaju (u imaginariju bogatstva ili u imaginariju siromaštva, gotovo da je svejedno) s druge strane. Između toga i izvan toga svekoliko odsustvo duha.

Ipak, koliko god vremena mogla biti oskudna duhom, kao što je bilo oskudno vreme kroz koje smo prošli i s čijom bezdušnošću još uvijek živimo, uvijek se nadje ljudi s duhom. Jedan od takvih ljudi je Riječanin, napolitanskog porijekla, književnik i publicist, Giacomo Scotti. Giacoma sam (ako me sjećam) ne var, a veća je vjerojatnost da varo ne nega var) prvi put sreo u Rijeci u jesen 1990. na jednom predavanju na koje sam bio pozvan u tamnišnjem dom sindikata. Teški bili se mogao sjetiti o čemu sam točno govorio, ali triju stvari se sjećam jasno. Kako sam u Rijeku dolazio iz Benkovca, preko Obrovca i Karlobaga, sjecam se puste ceste u okolnih brda označenih hrvatskim i srpskim zastavama. Također se sjecam dvorane u kojoj je sjedio čovjek koji je prijetio pogledom i riječima, Jerdan od onih kojih je kasnije mogao biti čuvar državne istine, a kojeg sam sretao na kasnijim riječkim skupovima. Isto tako se sjecam vodrog i sjetrog luka Giacoma Scottia, koji je s takvom elegancijom nosio i jedno i drugo i vedrinu svoga duha i sjetu svoga života.

Nije čudo što je Scotti napisao knjigu *Hrvatska operacija Oluja*. Oni koji ga poznaju znaju da je bio jedan od onih Talijana koji su nakon drugog svjetskog rata išli u obrnutom pravcu. Dok je velika većina istarskih, kvarnerskih i dalmatinskih Talijana bježala od Titova komunizma protjerivana zbog Mussolinijeva fašizma, Scotti je iz rodnog Napolja preko Jadranu bježao od kapitalizma. Scotti je, dakle, obrnuti akter. Onaj kojeg vrijeme obesmislio ili onaj koji vrijeme osmislio. Scottija vrijeme nije obesmislio. Upravo suprotno. Obesmislio je patnje stotine hiljada njegovih sunarodnjaka izbjeglica i

politika koju su do njihova izbjeglištva dovele, a njega učinilo sposobnim da zabilježi dio onoga što se u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini događalo nakon vojne i policijske akcije „Oluja“.

Đakomo Scotti,
*Hrvatska operacija
Oluja, Beograd,
Zagreb: Otkrivenje,
Srpsko narodno vijeće,
2010.*

Foto: Foljet

NAJVEĆI HITOVI SAJMA

Laguna
www.laguna.rs

*Knjige o kojima
se priča*

Nastavak sa strane 7

E-Dijalog Jergović - Basara /2

čje. Znači, jednoga jutra trebali smo se probudit sa sviježu da su nam neki naši pisci, dobri ili loši, postali strani. A to, brate, ne ide. Zato meni i taj Dobrica Čosić, preodrasi i preozbiljni, kojeg nikada volio nisam, ne može biti strani pisac, niti mi Markovićeva šala može biti strana i nerazumljiva. Odnosi se to na književnost, ali i na koješto drugo. Zanima me kako će neklim novim generacijama, počevši od rođenih 1991. i sljedećih godina, sve to izgledati. Hoće li njima sve ovo o čemu mi govorimo biti inostranstvo?

Pozdrav!

m

Basara: H/b/c pisce ne smatram stranima

Ne znam kako će na celu tu stvar gledati generacije rođene posle 1991. ali ja takođe hrvatske, bosanske i crnogorske pisce ni u smrati smatram „stranim“. Moguće je da je u posledica socijalističkog društva, ali, pre te da se radi o istovetnosti jezika. Meni je Krežža, recimo, zanimljiv na prvom mestu zato što osvetljava jednu njegovu, za nas u Srbiji egzotičnu oblast. Jednu jeziku realnost koja, kako vidi, nestaje u modernom hrvatskom. To bi bio eksperiment u književnosti, ne prepravljanje realnih događaja ili izmišljanje zapleta koji bi se mogli ukloniti u realnost. Sve i da nisam znao ko si i odakle si, čitajući „Rabiju i sedam mleka“ sigurno bih da si iz Sarajeva, ne zato što pominje meleke i Rabiju, nego zato što piše jezikom kojim su pisali Andrić, Samokovljija i Selimović. Budući da mene ovi današnji establism smatra ekstremistom - i to s razlogom - mogu seboj dozvoliti luksuz da kažem: nema nikakve realnosti izvan jezika. Jeveći su, uveren sam u to, uspeli da opstanu i da preuze sve nepočude samo zahvaljujući sakralnoj brizi o hebrejskom jeziku.

A naša bi balkanska postrjana u tom smislu pripisao stravično nebrizi za jezik ili pre: naopako brizi. Nema ovde generacije u kojoj se ne pojavljuju jezički reformatori i kovači novih reči. Pravopisi nikako da se ustale. Evo, uzimamo ovuđajnog lingvističko-političkog kumira, Vuka Karadžića. Čovek izbací drevne i lepe slovenske reči tako da što mu nisu zvučala dovoljno „narodno“, a ostavi more turizama. Nisam ja ni za to da se svi turizmi počiste. Za mnoge i nema odgovarajuće zamene. Neka mi kažu da sam paranoik: današnji preovladavajući populizam i prostakluk povezuju je Vukovom rabotom.

Nisam obratio pažnju na detalj sa Čosićem dečijim pismem kada sam gledao film. Promaklo mi. Ili mi nije zvučalo čudno. I ja sam u „Mongolskom bedekeru“ potpuno nehotično Čopicevu knjigu „Orlovi rano leti“, fiktivnu prevedenu na mongolski, pripisao Čosiću. Cenjeni publikum je mislio da mu „spuštam“, ali nije tu bilo namere. Kasnije sam mu štošta spuštao.

Konačno, Čosić je ište dečji pisac za odrasle. Za one koji nikada neće odrasti i koji mogu da postoje isključivo kao izdanci kolektiva.

Basara: Kad sam prvi put video Tuđmana

Pozdrav!

m

gegu? To što Dobrica Čosić nikada nije pisao knjige za dečju, pa onda i ne može biti dječji pisac? Ne, neće biti da je to. Ni Oskar Đačić, recimo, ili Mihailo Lalić i Jure Kaštelan nisu pisali za dečju, ali ne bi bilo smješno da ih je učiteljica stavila u istu rečenicu s Miron Alečković. Oni, sva trojica, kao ni većina drugih, genijalnih i projektnih, dobrih i loših pisaca, nisu bili smrtno ozbiljni i tako odrasli da ne bi mogli biti dječji pisci. Reklam je da samo stjecajem okolnosti nisu pisali za dečju (premda ne znam jesu li Đačića Detinjstva i za dečju...), dok je Čosić oduvijek i sasvim načelno odrastao i ozbiljan da ozbiljniji ne može biti. Tako odrastao da je smješno kada ga se nazove dječnjim pismem.

U našim provincijskim prilikama, prije pedeset, i prije stotinu godina, kao i danas, važno je bilo ne odrasti dokraj i ne uzbogljiti se savim. Ali pri tom ostali odgovoran prema onome što piše i prema društvu u kojem živi. Kada o tome govorim, imam potrebu da dodam i ovo: nas dvojica, i svi naši naraštaji, živjeli smo u vrijeme kada se književnost materinjeg jezika smatrala svaka ona književnost koju lingvistički i kulturološki razumijevamo kao svoju. Nakon što su se države u ratu razdvojile trebalo bi biti druk-

Jergović: Fama o Fami

Možda i iza toga leži neka predrasuda iz koje bi se mogao iscjediti kakav šovinizam ili fundamentalizam, ali ja sam oduvijek najviše polagao na generacijske razlike. A ti si, Basara, dragi, nekada bio puno stariji od mene. U međuvremenu su se naša doba približila, obojica smo, iz nečje treće perspektive, skoro podjednako matori, ali tu nekadašnju razliku spominjem i sam da bih te rekao kako sam pripadao onoj postpankerskoj generaciji koja je krajem osamdesetih bila zaljadena Famom o biciklistima. Prepostavljam da već postaješ nervozan kada i ti se spominje ta knjiga, ali ja nešto biciklističku mistifikaciju bila zaista formativno važna. Tako da mi je do danas ostalo da na svaki spomen biciklista, biciklističkih staza i ekološke ispravnosti bicikliranja najprije posimljam na tvoj roman.

→ Nastavak na strani 28

Osmo izdanje
Filosofije palanke
Radomira
Kostantinovića

Beogradski izdavač Otkrovenje na Sajam iznosi osmo izdanje Filosofije palanke Radomira Kostantinovića.

Izdata prvi put 1969, Filosofija palanke živi u našoj kulturi - na njenu čast - više od četiri decenije kao knjiga za koju postoji interesovanje u više generacija čitalaca.

Ukupan dosadašnji tiraž približava se fantastičnoj brojci od 40.000 primeraka. Doista retkost ako se ima u vidu da je u pitanju filozofska rasprava.

Edicija Na drugačiji način

**ENCIKLOPEDIJA
BUNTOVNIKA,
NEPOSLUŠNIKA I
OSTALIH
REVOLUCIONARA**

Napisali An Blanšar (Anne Blanchard), Fransis Mizio (Fransis Mizio); Ilustrovalo Serž Blok (Serge Bloch) Prevela s francuskog Gordana Brberina 21 x 27 cm, 122 str; tvrdi povez, pun kolor, latinica Kreativni centar 2010

Nisu bili zadovoljni svetom...
Iz temelja su ga prebrali ili su pokušali to da učinu!

Robji, vojnici i obični ljudi koji su reči NE tiranima i ugnjetaćima. Mislići i pisi koji su se borili protiv nejednakosti ili nepravde. Naučnici i umetnici koji su preispitivali načela, pomerali granice.

U ovu knjigu sakupljena je šačka žena i muškaraca koji su obeležili čovečanstvo. Zavirimo s blagonačinom u detinjstvo tih bunтовnika. Pozabavimo se na duhovit način pitanjima koja su se postavljala u mladost. Otkrijmo ključne periode u njihovim životima da bismo shvatili na koji način su ta slavna imena ostavila trag.

E-Dijalog Jergović - Basara /3

Nastavak sa strane 27

O hrvatskom cvijeću i srpskoj salati, o Jeremićevom Harvardu, o teroru huligana...

nostavno, u koliko-toliko zdravom društvu utemeljenom na zakonu i moralu sumanute ideje nemaju produ. Evropska društva su uglavnom savladala nacionalizam. Zato im i ide dobro. Teme-ljiti naciju na naciju, isto je što i onaj Minhaugen pokusao da se izvuče iz vode povlačenjem sopstvenog perčina. U jednom momen-tu u Evropi se uvidelo da ta lažna religija, apsoluzi-jući relativno, ukida razlikovanje između dobra i zla, između ispravnog i pogrešnog. Sve se utapa u pripadnost naciji. A u takvom ambijentu kolo vode najgori.

Rekao bih da je to posledica neimanja ličnog identiteta. SFRJ, to smo već apsoluirali, nije pogodovao razvijanju samostalnih, odraslih i odgovornih ličnosti. Nacionalizam iz devedesetih bio je dar sa neba za propalce svih boja. Stvar se malo uprištio, ali još se mi nismo izvukli iz te kaluje. Iz koje niču svakavki apsor-di. Ovde još uvek ima zabrinjavajući broj onih koji su čvrsto uvereni da je Gospod Bog po nacionalnosti Srbin, a u Zagrebu sam pre dve-tri godine (sreli smo se tada u nekom pasažu) na Jelačiću placu video stand sa ružama na kome je pisalo: „Hrvatsko cvijeće“. Naoko je to nevažno, ali nije. Jer su „hrvatsko cvijeće“ i srpska salata“ dominantan način razmišljanja i među političkim elitetom. Kad nema rata, to umeđu bude komično. Naš, recimo, ministar spoljnjih, Jeremić, harvardski đak i uglađen momak, motivisan srpskom salatom, pardon idejom, odi u Banju Luku i na biničku cupku sa jednom kafanskom pevačicom i jednim bosanskim dilkošem. Šta misliš šta će u tom grupnjaku preovladati: duh Harvarda ili zloduh ibarske magistrale i balkanske krčme?

A tušta je i tma takvih i mnogo gorih spojeva.

B.

8.

Jergović: Da, narodi su i te kako odgovorni

Da, naravno, narodi su itekako odgovorni. A vođe su, u svim našim slučajevima, bili izraz narodnoga bića. I kada bi se govorilo, kao što se i danas u Hrvatskoj počesto govor, kako je Tuđman otac nacije, onda je to u najvećoj mjeri istina. Možda baš nije otac, ali je nekakav ujak, stričević, ili najvjerojatnije tetka. U svakom slučaju, golema većina pripadnika ovoga naroda, u rodbinskoj su vezi s Franjom Tuđmanom (a tko je s njime red, nemojemo se lagati i nadlagavati, rod je i s Antonom Pavelićem). On je izraz onoga najgoreg i najprijevijeg što Hrvati i katolici na ovim prostorima u svojoj povijesti bili. Naglašavam: onoga najgoreg. U srpskome slučaju stvar je, čini mi se, neznačito kompleksnija: ono što je Hrvatina jedan Tuđman, to bi Srbi bilo nekakav mutant ili kalem Miloševića, Šešelja, Ratka Mladića i još poneko-ga. Onaj najgori zajednički nazivnik goleme većine Srbija.

Ali ja zaista sve o vrijeme vjerujem kako u tim narodima, u toj rulji, u tom ljudskom coporu, nema ničega čega nema u, recimo, Talijanima, Madžarima, Francuzima. Oni nisu od njih gori-ni kao pojedinci, niti kao društvena zajednica, a ne vjerujem ni da su hrvatska provincija ili srpska palanka drukčije od austrijske ili američke provincije. Kada Thomas Bernhard piše, on kao da piše o Hrvatskoj. Prepoznajem iste tipove, skoro da ih znam u dušu, u matičnom broju u ličnoj karti.

Problem je, međutim, u tome što Su Rbi i Hrvati, što zahvaljujući međunarodnim prilikama, ali više zahvaljujući vlastitim društvenim okolnostima, u proteklim stotinu godina tako često svedu na svoj negativni zajednički nazivnik, na ono najgore što nose u sebi i svome socijalnom i kulturnom iskustvu. Jer, kao što je Tuđman izraz svega što je loše u ovom svijetu svjetu, što je po tome rođena tetka većini Hrvata, tako u njima mora postojati, i mi znamo da postoji, pozitivna društvena i kulturna supstanca. Dok se drugi narodi, mimo ekstremnih historijskih situacija, sude na pozitivne zajedničke nazivnike, naši se prečesto svedu na negativne nazivnike. To je srpsko-hrvatska matematika.

U međuvremenu Su Rbi i Hrvati su se razdvajali u odvojene države, ali njihov unutrašnji problem, unutrašnji problem svih njihovih društvenih zajednica, nije riješen. Taj problem neprastrog svedenja na zlo i najgore u sebi može biti riješen samo ako se vratiš na početak. Tuđman i Tuđmanizam više neće biti moguć i onda kada Drugi, a to su hrvatskome slučaju pretežno Srbi, i to hrvatski Srbi, budu doživljeni kao oni kojima smo činili zlo i nepravdu. Srpski slučaj je, opet, kompleksniji, jer za Srbe Drugi su, osim Hrvata, još i Bošnjaci (u ovom slučaju tačnije bi bilo reči: bosanski muslimani), te naročito Bosanci. Ali princip je u oba slučaja isti. Samo nas Drugi mogu spasiti, inačice nam spaša ne-ma.

Čuvaj se!

m

Basara: Milošević i Tuđman

Kad smo bili kod Fama, bilo je u njoj još (slučajnih) antici-pacija. Sećaš li se one ludnice za dvadeset miliona duševnih bolesnika u kojih se ludilo leči povladivanjem ludilu. Pa tako: ko hoće da bude Napoleon dobije trorogi šešir i maršalsku palicu. Otpriklje deset godina posle izlaska Fama, lud-nica je počela da radi punom parom. Sada se sručiva sva-ljuje na stečajne upravnike, Miloševića i Tuđmana, ali ne bih ja abolirao ni paciente, to jest gradane. Ta dvojica opakih momaka svoj uspon duguju masovnom opadanju svih kriterijuma među populacijom. Jer vidi: sigurno je da se u Švedskoj može naći određen broj „šešeljoidnih“ tipova koji bulazne o „svedstvu“ i maštaju o ponovnom osvajanju Norveške. Ali takvi su tamо i na krajnjoj margini ili u ludnicu. Jed-

Basara: Do pojave nacionalromantičarske književnosti ovde nije bilo masovnih pokolja

Uprkos tome što veliki deo odgovornosti za uspon operetskih (zbog toga nimalo manje zlokobnih) tirana prebacujem na narode, släzem se sa tobom da ni Srbi ni Hrvati nisu po prirodi i nista opakiji od Italijana ili Holandana, recimo. Tačno si primeti: ovde sve ide naruk-nogor ljudskim porivima. (...)

Treba ponovo prelistati istoriju i uveriti se da pre pojava nacionalromantičarske, „književnosti“ ovde nije bilo masovnih pokolja. U drugoj polovini XIX veka počele su se štampati kupusare koje su veličale slavnu narodnu prošlost i bacale dravlje i kamjenje na Turke i katolike. Političari su samo kanalizali vec postojeću negativnu energiju. Ta-ko se nauka istorije, mada ja ne mislim da je to nauka i kada daje najbolje od sebe, pretvorila u državnu ideologiju. I to me podseti na jednu zanimljivu stvar. Istorije Egipta bavile su se isključivo ciklusima Ni-la, dinastičkim sitnicama i nabranjem ritualnih obreda. Bune, ratovi i nemiri uopšte nisu pomirjeni. Bili su dovoljno pametni da preču-ku zlo. I zato su trajali hiljadama godina.

Bas

9.

Jergović: Nacionalizmi stariji od nacije

Da, naravno, u pravu si: da polovice devetnaestog stoljeća nije bilo platforme za mržnju. Ona je nastala kad i balkanski nacionalizmi. A oni su, kao i svi drugi nacionalizmi, stariji od nacije. Ljudi to ne žele znati, ili se plaše o tome i misliti, ali nacionalizam je bio prvi, a tek iz njega je nastala nacija. Da nije bilo onih koji su drukčiji od nas, ispo-vjedaju drugu vjeru, a pritom su nam još i okupatori, da nije bilo naše mržnje prema njima - koja se posve legitimno naziva i vječnom bor-bom protiv okupatora i stranih zavojevaca - ne bilo ni naših nacija. A vjerojatno ni većini drugih (neču ipak reći - svih) nacija.

Pedesetak godina nakon što je formirana platforma za mržnju, a s njom i skica naših današnjih društveno-kolektivnih identiteta, počeli su prvi sukobi, da bi se ozbiljno krv između Srba i Hrvata proljevali u formiranjem prve zajedničke države. Pazi, Basara, riječ je o klanju ko-je traje ni puni stotinu godina. Dakle, tek jedan nešto duži ljudski vijek. Zašto mi je to važno? Zato što je jedna od bitnih konstitutivnih hrvatsko-ga nacionalizma mit o višestoljetnom neprijateljstvu Srba i Hrvata. Cje-lokupna povijesna koja je nastupila nakon raskola na istočnu i zapadnu crkvu, tumači se u tom ključu kao povijest klanja Srba i Hrvata, pri čemu su, naravno, Srbi klići, a Hrvati bili klini. Sva hrvatska nacionalistička hi-storiografija prilagođena je aksiomskoj postavci da su kroz to vrijeme Hrvati bili antenurale kristijanitatis, dok su Srbi bili gvozdena pesnica svih Barbari a istoka. Kada bi bilo načina da ih se uvjeri - a tog načina nema, stotinu puta sam se uvjerio - kako je klanje Srba i Hrvata dvade-setovječna izmisljotina, kao televizor, vešmašina ili četka za zahod-sku školjku - njihova bi mržnja izgubila svoje pogonsko gorivo. Bespro-vratno bi im splasnula erkecja.

Ono o čemu mi govorimo novo je i plitko. Zato si u pravu kada in-sistiraš na razbojničkom, kokošarskom karakteru ovih nacionalizama. Ali ja nisam posve siguran da oni svoje pliće ili plitkosti nisu svjesni. Naročito Hrvati. Recimo, ovdje je među učevnom bagrom, píscima lokalnim, a naročito nezamjerajućim postmodernistima, već neko vrijeme u modi Thomas Bernhard, pisac kojeg i sam jako volim, pa me ova moda tim više nervira. Naime, taj oložljivi čita Bernharda i orga-zmira nad njegovim obraćunom s Austrijom i austrijaštvom, dok Salzburg pri svakom spomenu Mozartova grada svoli na sporu kato-licizma i nacionalosocializma, pri čemu katkad nije siguran što je to dvoje gore. Ali u isto vrijeme kada se netko, evo naprimjer ja, odvažni primijetiti kako je hrvatska provincija ponešto strašnija od austrijske, dok je Zagreb u svakome pogledu inferioran Salzburgu, a hrvatsko je katolištvo danas puno bliže 1941. nego austrijsko, sve te zagrebačke bernardovce spopad napad patriotsma, preko čela im iskočiti seruša, pa bi domaćim izdajnicima jebali majku majčinu.

Thomas Bernhard je nijama, dakle, samo stilizirana figura jednoga mjesnog socio-kulturnoga ceremonijala, a ne pisac koji je, možda, pi-sao i o njima samima i njihovome gradu. Zato mi se katkad učini da oni u dubini duše znaju kakva su govna, ali im je sasvim ugodno u njihovome smradu. Ti umiveni, ceremonijalizirani i sekularizirani katoli-ci i Hrvatički meni teže na želudac padnu od seoskih ustaških replika-na i kabandija sa zaslugama iz prethodnog rata.

m

Basara: Huligani će robjati za Čosićeve, Košuničine i akademijine budalaštine

Što se tiče Bernharda, nema te stvari, ideje i čoveka koje naciona-listička fukara nije u stanju da uprotivi i zloupotrebi. (...)

Nezgodno je što takva politika nagriza državu. A i malogradanš-tina se u jednom trenutku osli. Evo danas (10.10.2010.) lepot primera na demobilanim beogradskim ulicama. Elita kulturno-političkih po-kvarenika je godinama punila uši cenjenog publikuma nebulozama o veličini i malenkosti, snazi i slabosti, sjaju i bedi naciona. Baš tako: sa-glasno toj priči mi Srbi smo istvoreneno i veliki i beznačajni. Naša je prošlost istovremeno i blistava i teška. Momci koji su danas orgijali po Beogradu odrasli su u toj oksimoronskoj psihološkoj atmosferi. Pre

Prepska se nastavlja: Miljenko Jergović (gore) i Svetislav Basara

Fotografije: Stanislav Milošović

– Original Message --
From: svetislav
basara
To: Radivoj Cveticanin
Sent: Saturday, October 16, 2010
8:54 PM
Subject: Re: plan

Radivoje,
Miljenko i ja smo se dogovorili da nastavimo i da od prepiske napravimo jednu knjigu. Vi iskoristite sve što vam odgovara.
Pozdrav,
S.

10.

Jergović: Ni Pinočev vojni udar nije bio zbog strajka kamonidžija

Strašno je to što se dogadalo po beogradskim ulicama. Ovdje se, među takozvanim javnim intelektualcima, novinskim komentatorima i paraobavještajnim medijima olösem, dakle avetinjama s kakvim gotovo svakodnevno imam posla, mogu sresti dvije vrste reakcija. Ili zlurado uživaju u srpskome divljaštu (ne samo otvoreni nacionalisti,

biti) ili su licemerno sućutni, kao, žao im je Beogradana, ali jedva dočekaju da kažu kako se tako nešto u Zagrebu ne može dogoditi. Da, govorim im, tako nešto se u Zagreb zaista ne može dogoditi. Ali zašto ne možete? Današnja vlast u Srbiji, kakva god ona bila, a nagodenjačka je, popu-stljiva prema fašistima, dezorientirana i uplašena, ipak je načelnici politički i svjetonazorski protivnici i ne-prijatelji rulja koja je razbijala Beograd. Ustalom, za-to su i navali na grad. U Zagrebu se tako što ne može dogoditi, jer je hrvatska vlast, koju predstavljaju Jadranka Kosor i HDZ, u harmoniji s fašističkom ruljom, veteranim paravojnim organizacijama, filoustašama i ustašama, nogometnim navijačima, ili svima onima koji bi, o itekakol, razbijali Zagreb, kada bi ovom zemljom vladali njihovi svjetonazorski ili politički neprijatelji. U Zagrebu Parade ponosa, ili marš homoseksualaca i njihovih simpatizera, kroz središte grada mogu proći samo zato što su na vlasti oni protiv kojih fašisti, uglavnom, nemaju ništa. Dodu li na vlast neki drugi i drukčiji ljudi, dove li netko tko se zaista želi obraćunavati s ustaškim naslijedjem i klerofašizmom koji buja po Hrvatskoj, tada će se dan Parade ponosa po zagrebačkim ulicama proljevati krv. I bit će kao u Beogradu, ako ne i gore nego u Beogradu. Jer ni tamo, koliko ja shvaćam stvari, a ti me, Basara, ispravi ako grijesim, pravi razlog za pobunu te se tiče se prava homoseksualaca, nego se tiče društvenog uredenja, vlasti i ceremonija po kojima se vlast birala i smjenjuje. Isto kao što 1973. razlog za vojni udar u Čileu nije bio u strujku vozaca kamiona.

Ne znam jesli li to primjetio, ali ima ovdje i onih koji su podržali krdo koje je pregazio Beograd. Recimo, nekakav Franjo Jurčević, katolički pop i župnik u Kastvu, na svom je blogu čestito, „zdravim i normalnim Beogradima“

Radovan Samardžić, moj otac. I njegovo delo

Piše
Nikola Samardžić

Uprotekle dve godine pojavila su se izdaju osam knjiga Radovana Samardžića, Veliki vek Dubrovnika, Mehmed Sokolović, Sulejman i Rokselana i Osman, a Pisci srpske istorije, izvorno u četiri toma, novo su uredena u jedinstvenom izdanju od 1117 stranica. Nova izdanja „Dubrovnika“ i tri istorijske biografije, zbog vremena koje je proteklo, kako bih ga premostio, pre svega približio novoj publici, ako je bude, ovoga puta sam dopunio svojim pogovorima.

„Dubrovnik“ se pojavio 1961. Prvo izdanje „Sokolovića“ 1971, prevod na poljski 1982, na francuski 1994, a prvo tursko izdanje 1995, drugo 2004. Sulejman i Rokselana 1976., „Osmana“ sam priredio posthumno, 1994, sa uvodnim „Pristupom“ koji je nedostajao. „Pisci“ su izlazili između 1976. i 1986., tri knjige, a četvrta sam uredio i objavio 1994, prema uputstvima koje sam pronašao u očevoj arhivi.

Možda je pojava ovih knjiga važan događaj u našoj kulturni. Na to mi je verovatno ukazao Rade Cvetičanin kada me je pozvao da o njima napišem nekoliko rečenica. Podstaknut njegovom pažnjom, ovde bих istakao trudi i prijateljstvo, i prema mome ocu i prema meni, onih koji su zasluzni da se ove stranice ponovo pojave: cela moja porodica i, posebno Slobodan Marković, Zoran Čosić, Dаница i Vuk Drašković, Ilija Davidović, Milorad Albiljančić i Aleksandar Ranković.

Međutim, ne mogu pisati, u ovakvoj prilici, o knjigama i piscu prema kojima je moj odnos sasvim ličan. Svestan sam okolnosti u kojima će se, umesto čitanja ovih tri hijade, i više, stranica, promatrati u svetlosti naših opredeljenja, u javnoj kulturi koja niješ od procesa, svejedno da li su totalitarni ili demokrasti, nije uspešna izvesti do kraja. Zato ona tako strogo sudi onima koji to postignu maturu u svojoj profesiji, u tome domenu. Ne mogu pisati ni o tome već danom, fascinantnom, istovremeno dubokom i ležernom znanju, erudiciju lišenoj uobičajene, u evropskoj i ovdasnoj kulturi, levičarske gnjavaže, dosade, sa-

modovoljnosti. O stilu, rečenici, varijetetima iskaza, izraza, figura. O ličnoj, dobroj predanosti poslu. I ljudima. O gradu iz koje je crepo neposredna i trajna znanja i iškustva iz prošlosti, prevedeći ih, potom, u jezik književnosti, tečnog, dopadljivog beogradskog jezika i stilu koji je razvijao nastavljući se na zaostavštinu naših najboljih pisaca. O njegovom evropskom iškustvu, potom i američkom, koje je bilo takođe neponovljivo, koje, međutim, nije uspeo prevesti u svoj javni iskaz, u svojoj poslednjoj deceniji, u kojoj su opšte zlo, glupost i nesreća izbrisali i čovečnost i kulturu, prepustajući te dragocene osobine veoma usamljenim pojedincima. Naročito ne mogu o životu koji smo proveli zajedno, koji i dalje, potajno, živimo, bez obzira na zakone života i smrti, da niko ne zna, i tajne su deo ličnog svojstva, i sreće, karaktera, kreacije. Trenutno su i naša prošlost i naša budućnost, ne pomirujući svakodnevnicu, u stanju zagadenja, koje bi trebalo da je prolazno, ali ono dodatno otežava ovo traganje za nekadašnjom publikom, i pridobijanje nove. Pri tom je možda pogrešan utisak, samo jedna fasada, da je naša zajednica bila tolerantnija, otvorennija, veselija i srećnija, u tome davnim vremenima, kad su se i ove knjige pojavljivale, a da je danas samo naizgled ogreza i površno suočavanje sa samom sobom, osprednje tranzicionim vremenjem koje na površini izbacuje jeftine, banalne navade, poroke, loš ukus i čaršišku, orijentalnu hipokriziju. Zapravo za sve navedeno nisam uverljiv, verodostojan svedok.

U ovome velikom poslu, čiji je obim takođe suvišno napoljni, nastojao sam da, na nevidljivim marginama, pomirim dva vremena, različite poglede na svet, time i na prošlost. Ove knjige prožima i jedna opet sasvim lična, originalna, ogromna metodologija. Nastojći da i sam postanem njihov pisac, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, koje se od nedavne prošlosti obično smatra više istorijskim. Mada je istorijska distanca iz metoda, iz pristupa, izbrisana, obesmisljena demokratskim karakterom novog vremena i njegovim tehnologijama. Vreme koje je, bez obzira na sve svoje osobine, dopustilo ne samo da ovakav pisac stvara, da mirno i

Radovan Samardžić: *Veliki vek Dubrovnika, Mehmed Sokolović, Sulejman i Rokselana, Osman, Zavod za udžbenike, Beograd, 2010.*

Radovan Samardžić, *Pisci srpske istorije, Aleksandria, Beograd 2008.*

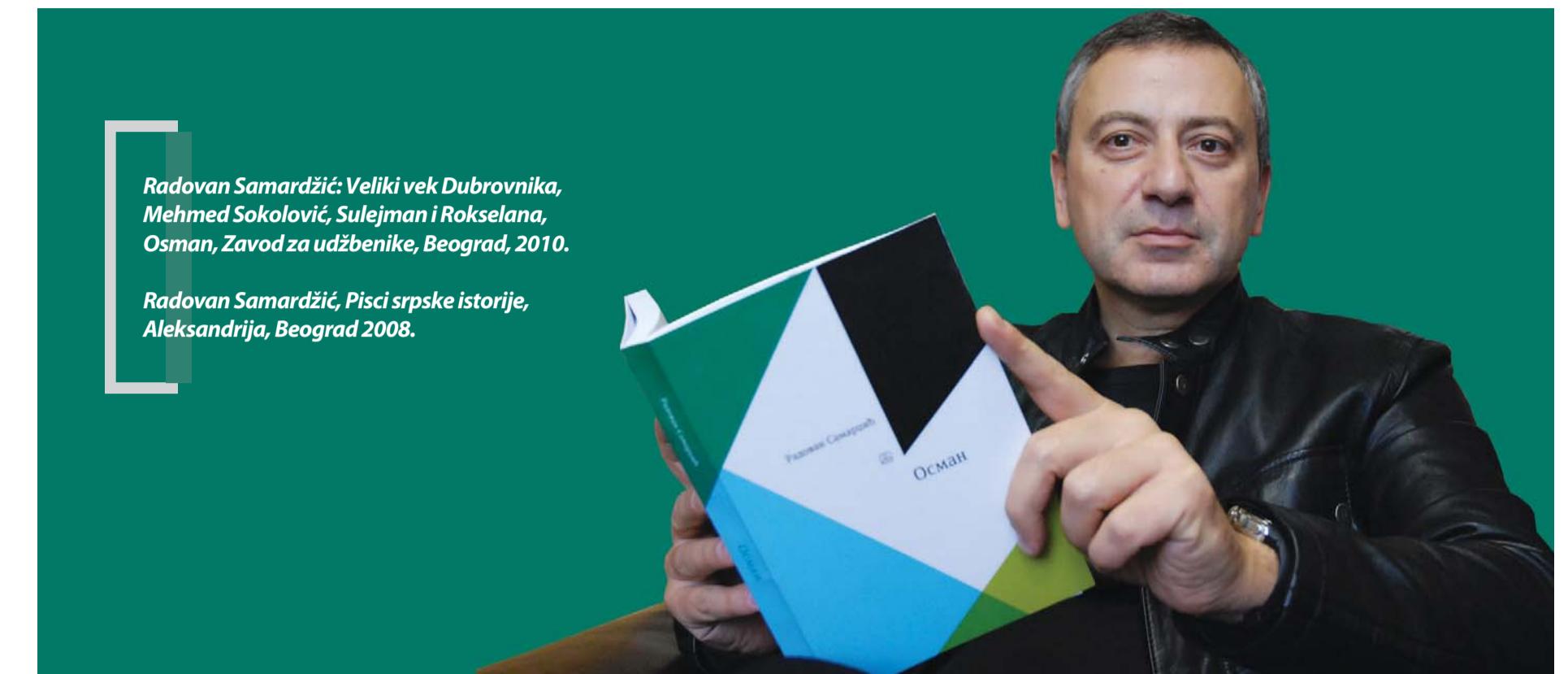

Foto: Stefana Savić

Ako ih budete ponovo, ili prvi put čitali, u njima cete, možda, otkriti upravo njihovo sopstveno vreme. Ne postoji apsolutna granica prošlosti i budućnosti. I svaka je ljudska sudbina, uljkujući biografiju jednog grada, roman o Dubrovniku kao licnosti s karakterom, mentalitetom, osećanjima i inteligencijom, svaka je pojava u istoriji, ipak, sasvim izuzetna, i zato istorija ima smisla.

Potrebno nam je vremena, daha, možda i praznog hoda. Propale su sve ideje iz proteklete dve decenije. Propali smo jer smo uništili Jugoslaviju, veličali svakoga krvavog diktatora, izdali smo Madaj 1956, Čeha 1968, mlatili i ubijali Bošnjake, Albance, Hrvate, izdali smo 1995. I Srbe, prečekivali zločine zaustavljene 1999, uklonili prvi demokratski premijera i proizveli njegove jalove klonove, gradansku i državnu imovinu predali lopužama. Mi smo kultura bonih trauma, čija ona poreklo ne ume ili ne želi prepoznati.

Moj otac se radova svakom džajičevom dribingu, svakom golu, svakoj Zvezdinoj pobedi, od koje se danas strepi, da će neko, bilo ko, slučajem, biti izvrđan, pretučen, a privata i javna imovina demoliiran. Takav je bio, i ovakva je naša stvarnost. I zato njegove knjige pripadaju zlatnim decenijama naše kulture. Sedesete i sedamdesete inče su doba najintenzivnijeg uspona evropske i američke civilizacije, umetnosti, tehnologija i svih alternativa. Pisao ih je s pogledom na dubrovačku luku i dominikanski samostan. Tog pogleda više, odavde, nema.

Ove knjige prožima i jedna opet sasvim lična, originalna, ogromna metodologija. Nastojći da i sam postanem njihov pisac, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao, oklevao, pisao i brišao. Bio je to povratak u dva istorijska vremena, od kojih mi je ono koje je iznelo pojavu ovoga pisca i njegovih knjiga bilo jednako zanimljivo kao i ono dano, ako ništa drugo ima života koji se ne gase fizičkom smrću, istraživo sam, meditirao,

UNIVERZITET SINGIDUNUM

NA OSNOVU ČLANA 84. ST. 1. I 2. ZAKONA O VISOKOM OBRAZOVANJU („SLUŽBENI GLASNIK RS“ BR. 76/05, 100/07, 97/08), ČLANA 52. I 68. STATUTA UNIVERZITETA „SINGIDUNUM“ I ODLUKE SAVETA UNIVERZITETA OD 30.06.2010. GODINE

DEPARTMAN ZA POSLEDIPLOMSKE STUDIJE I MEĐUNARODNU SARADNJU

RASPISUJE

KONKURS ZA UPIS NA AKREDITOVANE MASTER STUDIJE ZA ŠKOLSKU 2010/2011. GODINU

Studijski program

POSLOVNA EKONOMIJA

Izborne opcije:

- FINANSIJE I BANKARSTVO
- OSIGURANJE
- POSLOVNA INFORMATIKA
- RAČUNOVODSTVO I REVIZIJA
- STRATEGIJSKI MENADŽMENT

Studijski program

MARKETING I TRGOVINA

Studijski program

INŽENJERSKI MENADŽMENT

Izborne opcije:

- MENADŽMENT INŽENJERSKIH SISTEMA
- UPRAVLJANJE KVALitetom

Studijski MASTER programi u trajanju od dva semestra (60 ECTS) su namenjeni studentima koji su diplomirali na fakultetima u četvogodišnjem trajanju (240 ECTS).

Studijski MASTER programi u trajanju od četiri semestra (120 ECTS) su namenjeni studentima koji su diplomirali na fakultetima u trogodišnjem trajanju (180 ECTS).

Kandidati dobijaju zvanje MASTER za izabranu oblast.

Uslovi za upis: završene osnovne akademske studije i intervju sa kandidatom.

Studije su uskladene sa principima Bolonjske deklaracije.

Rok za prijavu do 30. 10. 2010.

tel: 011/3093 240, 3094 047; faks: 011/ 3093 293; e-mail: poslediplomske@singidunum.ac.rs

www.singidunum.ac.rs

Studijski program

POSLOVNI SISTEMI U TURIZMU I HOTELIJERSTVU

Izborne opcije:

- POSLOVNI SISTEMI U TURIZMU
- TURISTIČKO TRŽIŠTE

Studijski program

SAVREMENE INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Izborne opcije:

- ZAŠTITA INFORMACIONIH SISTEMA I DIGITALNA FORENZIKA
- INTELIGENTNI POSLOVNI SISTEMI
- SAVREMENE INTERNET TEHNOLOGIJE

DEPARTMAN ZA POSLEDIPLOMSKE STUDIJE I MEĐUNARODNU SARADNJU RASPISUJE KONKURS ZA UPIS NA AKREDITOVANE DOKTORSKE STUDIJE ZA ŠKOLSKU 2010/2011. GODINU

Studijski program
FINANSIJE I BANKARSTVO
polje društveno-humanističkih nauka,
oblast Ekonomski nauke

Studije su uskladene sa principima Bolonjske deklaracije, u trajanju od 6 semestra (180 ECTS).

Kandidati dobijaju zvanje
DOKTOR NAUKA
za izabranu naučnu oblast.

Uslovi za upis: završene master studije ili osnovne akademske studije u trajanju od 5 godina i intervju sa kandidatom.
Upisne kvote su ograničene.

Rok za prijavu do 30. 10. 2010.

Danijelova 32, 11000 Beograd

tel: 011/ 3094 047, 3093 220, 3093 240; faks: 011/ 3093 293; e-mail: poslediplomske@singidunum.ac.rs

www.singidunum.ac.rs

Studijski program
MENADŽMENT U TURIZMU
polje društveno-humanističkih nauka,
oblast Menadžment i biznis

Studijski program
NAPREDNI SISTEMI ZAŠTITE
polje prirodnih i matematičkih nauka,
oblast Informatika i računarstvo

SINGIDUNUM UNIVERSITY & LINCOLN UNIVERSITY

announce admission to joint postgraduate MBA study programs
for the academic year 2010/2011

JOINT POSTGRADUATE MBA STUDY PROGRAMS

Concentration area:

FINANCIAL MANAGEMENT AND INVESTMENT BANKING

Enrolls the 6th generation of students in MBA study program.

MBA programs are conducted in English by renowned Lincoln University and Singidunum University professors.

Admission requirements: 4 year Bachelor's degree and interview with candidate

Students who complete these programs will earn Lincoln University Degree of

Concentration area:

HOSPITALITY AND TOURISM MANAGEMENT

Enrolls the 1st generation of students in MBA study program.

THE MASTER'S OF BUSINESS ADMINISTRATION (MBA) – 300 ECTS

Lincoln University MBA Diploma can be certified at Singidunum University

32 Danijelova Street, 11000 Belgrade, Serbia

Phone: +381 11 3093 220, 3093 229, 3093 240; Fax: +381 11 3093 294; E-mail: lincoln@singidunum.ac.rs

www.singidunum.ac.rs

U izdanju *Službenog glasnika* na Beogradskom sajmu knjiga pojavice se prvo kolo **nove kolekcije novog Glasnikovog urednika Gorana Petrovića Srbija i komentari**. U prvom kolu biće objavljeno pet knjiga: *Leksikon božjih ljudi* koji su priredili Slavoljub Marković i Vasa Pavković; *Ruka, boja, hram (Veliko imalo: srpsko monumentalno slikarstvo 13. veka / Na sliku cele zemlje)* autora Svetlane Pejić i Miletne Prodanovića; *Kupite nešto i ovde (Vek reklame/ Instant mitologizacija)* autora Milane Todić i Vladimira Pištala; *Crno u koloru (Crni humor u srpskom filmu/ Crni citat)* Srđana Vučinića i Vladana Matijevića i *Božanske sitnice (Čovek i leptir/ Opis dnevnih leptira Srbije)* Vase Pavkovića i Milana Đurića.

Knjige u okviru kolekcije *Srbija i komentari* tematizuju sve ono što podrazumevamo pod umetnošću i kulturom, a odlikuje ovaj prostor, ovo društvo i ovaj narod. Jedna knjiga je jedna tema, iz posebnog ugla. Većina knjiga u kolekciji *Srbija i komentari* okuplja najmanje dva autora, pa je uz tekst pridodat i veliki broj ilustracija, tako da čitalac u jednoj knjizi zapravo dobija i naučno-eseističko viđenje i književno razigravanje i vizuelnu predstavu teme. Čemu bi se mogla dodati i želja urednika da se različita viđenja ukrištaju, negde sustiju, prestižu i naprsto prate...

NOVO

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

O GLASNIKU

U duhu najbolje srpske tradicije *Službeni glasnik* se danas razvija kao moderna kompanija sa blizu 300 zaposlenih koja posluje po evropskim standardima. Osim liderске pozicije u objavljuvanju zakona i propisa, *Glasnik* je sa oko 300 novih knjiga godišnje postao lider u izdavaštvu ne samo Srbije već i u regionu, pre svega objavljivajući stručnu literaturu iz oblasti društvenih i humanističkih nauka. Glasnikov uredištački koncept otvoren je za svaku naučnu, stručnu i kritičku misao koja tvori ili je utkana u kulturni milje Srbije. Sa jedne strane, trudeći se da rehabilituje zaboravljene umove, a sa druge da otvori prostor sadašnjim i budućim tvorcima kulturnog establišmenta, *Glasnik* je okupio najrazličitije autore, uspostavljajući demokratičan način poslovanja, ostavljajući čitaocima, kritici i sudu vremena da bira i procenjuje.

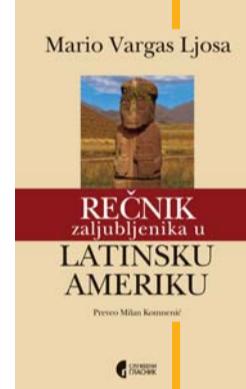
IZMEĐU DVA SAJMA

Zaposleni u JP *Službeni glasnik* čiji je direktor i glavni urednik Slobodan Gavrilović, čuvajući tradiciju dugu 197 godina, pokrenuli su i realizovali brojne projekte u oblasti izdavaštva. Podižući standarde u pogledu odnosa prema nacionalnoj kulturi, opravdali su poverenje čitalaca. *Glasnikova* obimna izdavačka produkcija sistematizovana je u sedam tematski strukturiranih biblioteka: Leksikografska izdanja, Pravna biblioteka, Društvo i nauka, Svedoci epohe, Književne nauke, Umetnost i kultura, Esejistika i Posebna izdanja. *Glasnikov* uredištački tim uvećava se iz godine u godinu najznačajnijim imenima srpske kulture i sada ga čini dvanaest urednika: Milojko Knežević, prof.dr Jovica Trkulja, prof.dr Ilija Vučić, prof. dr Gojko Tešić, prof. dr Tanja Miščević, dr Boško Mijatović, Branko Kukić, Jovica Aćin, prof. dr Radovan Bigović, Slobodan Gavrilović, Petar Arbutin i Goran Petrović. Sledeci svoju kulturnu misiju *Glasnik* objavljuje i četiri stručna časopisa: ZIP, Izazovi evropskih integracija, Pravo i društvo i TFT, čiji su urednici Dragan Kabadajić, Nikola Jovanović, Trivo Indrić i Slobodan Šuljagić.

Vrhunska izdanja plod su timskog rada ne samo kompetentnih autora i urednika već i stručne redakcije, kreativnih dizajnera i profesionalnih radnika *Glasnikove* vrhunski opremljene štamparije. *Glasnik* je po broju nagrada poslednjih nekoliko godina najnagradijaniji izdavač u regionu, a po broju novih naslova zauzima drugo mesto na listi Narodne biblioteke Srbije. Činjenica

da je reč o izdavaču koji najvećim delom objavljuje naučnu i stručnu literaturu govori o vizionarskom poduhvatu koji u delo sprovode Glasnikovi radnici i saradnici. Između ostalog, *Glasnik* je u protekloj godini objavio: *Rečnik zaljubljenika u Latinsku Ameriku* ovogodišnjeg nobelovca Maria Vargasa Ljose, *Leksikon meničnog prava* Aleksandra Gloginica, *Rečnik psihologije* Artura i Emili Reber, *Enciklopediju društvenih nauka*,

reprezentativnu monografiju *Izgubljena riznica manastira Mileševa* Dragiša Milosavljevića, *Crna, istorija jedne boje* Mišela Pasturoa, *Sekstant* Marija Kopića, *Moj život* Lu Salome, *Dnevnik samoce* Vidosava Stevanovića, *Detinjstvo naroda* Vojina Matića, delo *Spekulacija i filozofija od Fihtea do Markska* Milana Kangrge i niz drugih značajnih naslova.

Glasnikov autor dobitnik Nobelove nagrade za književnost

Peruanski književnik **Mario Vargas Ljosa** novi je dobitnik Nobelove nagrade za književnost, a *Službeni glasnik* u svojoj bogatoj izdavačkoj riznici ima najnovije Ljosino delo prevedeno na srpski jezik - *Rečnik zaljubljenika u Latinsku Ameriku*.

Ljosa je rođen u Arekipi u Peruu 1936, a široj javnosti postao je poznat posle objavljuvanja romana *Grad i psi*, za koji je dobio nagradu kritike 1963. i „Biblioteca breve“ kuće Seix Barral 1962. godine. Njegov drugi roman *Zelena kuća*, objavljen 1965, dobio je nagradu kritike i međunarodnu na-

gradu za roman „Romulo Gallegos“. Dobitnik je i mnogih drugih književnih nagrada, poput Servantesove, nagrada Princ od Asturije, PEN/Nabakov i „Grincana Kavu“.

Ljosa je već nekoliko godina slvio za glavnog kandidata za Nobelovu nagradu, ali ove godine nije bio među favoritim. U obrazloženju Švedske kraljevske akademije naveđeno je da je nagrada Ljosi dodeljena „za njegovu kartografiju struktura moći i njegove snažne opise otpora, revolta i poraza pojedinka“.

Glasnik je Ljosin *Rečnik zaljubljenika u Latinsku Ameriku* objavio u proleće ove godine. Književni kritičar Milan Vlajčić je, pišući o ovom Ljosinom delu zabeležio sledeće:

„Če Gevara, Fidel Castro, Borhes, Kortasari - samo su neki od junaka našeg vremena. Napisati knjigu o njima i o još sto pedesetak drugih ličnosti, fenomena, političkih pokreta, mitoloških pojava ukorenjenih u surovoj stvarnosti prožetoj revolucijama i surovim diktaturama - deluje kao govor nemogući poduhvat. **Jedan od najvećih pisaca i intelektualaca našeg vremena**, Peruanc Mario Vargas Ljosa načinio je *Rečnik zaljubljenika u Latinsku Ameriku*. Posle desetina izvanrednih romana, od kojih

mnogi upravo govore o dugoj krvavoj hronici nasilja i diktatura (na primer *Razgovor u katedrali*, *Rat na kraju sveta*), posle studija od kojih je najpoznatija „Markes, povest bogobojstva“, Ljosa nije odoleo da se 1990. ne kandiduje za peruanskog predsednika republike, a izgubio je od nekog populističkog opserara po modelu S. M. O tome je napisao izvanredne memoare *Riba u vodi* (1995).

Njegov Rečnik pokazuje kako je pisac kao svoj zavičaj prihvatio celu Latinsku Ameriku. Čega tu sve nema, od peruanske pevačice Ime Sumak do Bunuelovih prezrenih filmova iz meksičke faze. O svemu piše sa strašcu i kritičnošću. Valja samo pogledati poglavje o Čeu ispisano odmah po smrti legendarnog komandanta. Sa poštovanjem za spremnost na ličnu žrtvu, ali i sa upozorenjem kako je taj propali ideološki projekat povećao patnje naroda...“

Rečnik zaljubljenika u Latinsku Ameriku, *Glasnik* će predstaviti na 55. međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, u petak 29. oktobra u 16 časova.

NAUČNA I STRUČNA KNJIGA

RUSKA AVANGARDA 2 Književnost i slikarstvo - autori, pojmovi, djela

Aleksandar Flaker

salzdašvatuša sa Profilom iz Zagreba

„Već godinama moj stari beogradski prijatelj Gojko Tešić uvjerava me kako bismo nas dvojica morali urediti knjigu nekog istaknutog piscu i plasirati je kao naš zajednički zagrebačko-beogradski izdavački projekt iz kojega će stajati ugledni nakladioci *Službeni glasnik* i *Profil*, u kojima djelujemo kao urednici. Ujedno bi ta urednička suradnja podsetila na one slavne dane lista *Književna reč*, koji je Gojko uveličao osamdesetih, a u njemu su suradivali svi slobodnomisliči ljudi iz Zagreba. Osobito su ostali zapamćeni temati *Književne reči* posvećeni glavnim predstavnicima Zagrebačke književnoteorističke škole; jedan od njih je bio i Aleksandar Saša Flaker.“ (Velimir Visković)

STORIJA SRPSKE KNJIŽEVNOSTI

Petar Milošević

„Storija je prica, a pričanje je, kaže Adorno, kazivanje nečeg posebnog - to jest neobičnog, kažem ja. Jer zbilja je neobično (barem meni) što storiju srpske književnosti ovoga puta pišem ja, što će reći: srpska književnost - to sam ja. Ali ko sam to ja: čitalac srpske književnosti, ili njeni istraživači ili njeni? Psihijatar me uverava da sam sve to ja zaledju (sopstveni triptih), pa ako je tako, onda se nadam da sam uspeo da udružim svoje snage i napišem sistematičan priročnik sa blagim komparativnim, integrativnim i asocijativnim kontekstom sa slednjim iz čitalačkog aspekta.“ (Petar Milošević)

KAD JE SVIJET BIO MLAD

Zoran Kravar

„Visoka fantastika (*high fantasy*) vrsta je popularne književnosti koja se alternativno nazivaju 'epskom', a kažu i 'romantičnom' fantastičkom. Na angloameričkom jezičnom prostoru nazivaju je i jednostavno *fantasy*. Kasno koja književna vrsta, ona je sva ujedno jednog djebla: Tolkienva *Gospodara prstenova*. Apstraktna obilježja njegove tematike i kompozicije do danas su se umnožila, i još se umnažaju, u mnoštvo fantastičnih prijevojista, s čime su stečala status vrvstovnih zakona. Ovaj ogled u cjelinu je posvećen rečenjem književnog vrsti, pa ako za njim pogesne tko god kome vratovit određenje iz moga podnosa nije otrpe jasno te mu pobude pominuo na druga područja fantastične književnosti, a nije sklon Tolkienu ni ga zanima što bi iz njega i iz njegove književne hemisferne mogao isčitati književnoznanstveni profesionalac, neka knjigu mirne duše vrati na policu.“ (Zoran Kravar)

NEOSMANIZAM

Darka Tanaskovića

Naš istaknuti orijentalista i diplomata, koji je napisao nekoliko izvrsnih djela o političkom Islamu i ambasadoravao u Ankari, u nekoliko članaka, intervjuja i javnih predavanja, jasno i precizno prvi je prepoznao da se radi o neoosmanizmu - o novoj spoljopolitičkoj strategiji savremene Turske koja na prostoru zapadnog Balkana vidi svoju tradicionalnu interesnu sferu i legitimno područje svoga političkog uticaja. Sada se, evo, pred čitaocima nalazi Tanaskovićeva sažeta, temeljita i zaokružena analiza „strateške dubine“ (naslov Davutogluovog programskog ciljeva) iz koje nastala operativna platforma s kojom po našim krajevima, iz mjeseca u mjesec, defiluju predsjednik Guli, premijer Erdogan i, ponajviše, sam ministar Davutoglu. Autor nam otkriva da turska diplomacija ima više lica (kemonističko, islamskičko, panturkičko i sl.) iza kojih se uvijek skriva neoosmanizam - imperijalna nostalgija u kombinaciji s krajnjim pragmatizmom. Otuda tolikie zbunjujuće kontroveze: glavni američki saveznik u regionu koji je privlačio ruski energetski „uzni tok“, gorljivi pretendenti na članstvo u EU koji bezobzirno guši prava kurdske manjine, jedini prijatelj Izraela u muslimanskom svijetu koji širi ruke prema Terheranu... Tanasković objasnjava i zbog čega na sve to čute i Vašington i Moskva, kao i Brisel i Peking, a srpski političare u Beogradu i Banjaluci upozorava da agresivne turške inicijative možda i ne treba apriori odobrijati, ali svakako treba voditi računa o njihovoj političkoj pozadini.

MONOGRAFIJE

IZGUBLJENA RIZNICA MANASTIRA MILEŠEVE

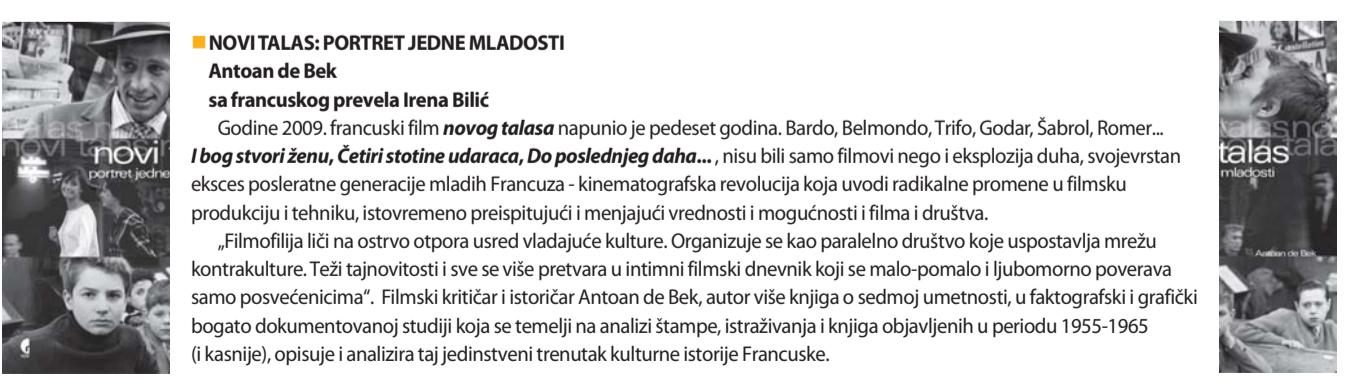
Dragiša Milosavljevića

Delovi stare mileševske riznice, koja je od XIII do XVI v. nastajala i blistala na „sotnim česticama i čudesnom prahu“ mostiju sv. Save - relikvije, crveni mobiljar, povelje, rukopisi, knjige - nestajali su u usidrušu potonjih vremena, u poharama i u seobama, kad su ih mileševski monasi nosili u nedrimu i u bisagama, skrivači ih i predajući ih na reč ili na zapis starosinama drugih manastira, pokušavajući da ih sačuvaju za neka bolja vremena. Gotovo nijedan od tih predmeta neprocijene kulturne vrednosti koji se danas čuvaju u riznicama manastira širom nekadašnje Jugoslavije, muzejskim i bibliotečkim zbirkama nekoliko zemalja Evrope i sveta, do danas nije vraćen Mileševi. Paradigmatska priča o srpskoj kulturnoj baštini.

NOVI TALAS: PORTRET JEDNE MLADOSTI

Anto de Bek
sa francuskog prevela Irena Bilić

Godine 2009. francuski film *novog talasa* napunio je pedeset godina. Bardo, Belmondo, Trifo, Godar, Šabrol, Romer... *I bog stvoril ženu, Četiri stotine udaraca, Do poslednjeg dahan...*, nisu bili samo filmovi nego i eksplozija duha, sjevjerstani eksces posleratne generacije mladih Francuza - kinematografska revolucija koja uvedi radikalne promene u filmsku produkciju i tehniku, istovremeno preispitujući i menjajući vrednosti i mogućnosti i filma i društva. „Filmsfilija liči na ovostro otpora usred vladajuće kulture. Organizuje se kao paralelno društvo koje uspostavlja mrežu kontrakulture. Teži tajnovitosti i sve se više pretvara u intimni filmski dnevnik koji se malo-pomoćno i ljubomorno poverava konstrukciji. Filmski kritičar i istoričar Antoan de Bek, autor više knjiga o sedmog umetnosti, u fotografski i grafički bogato dokumentovanu studiju koja se temelji na analizi štampe, istraživanja i knjiga objavljenih u periodu 1955-1965 (i kasnije), opisuje i analizira taj jedinstveni trenutak kulturne istorije Francuske.

KNJIŽEVNE
NAUKE

DRUŠTVO I
NAUKE

DETINJSTVO NARODA

Vojin Matić
izabrao i priredio
Bojan Jovanović

Delo Vojina Matića, jednog od naših najznačajnijih psihohumanističara i psihijatara, spada u najozbiljnija psihološka istraživanja srpske tradicije ukorenjene u dubokoj mitskoj prošlosti. Njegova razmatranja zasnivaju se na velikom terapeutskom iskustvu, bogatoj erudiciji i potrebi da na esejski neponudim način saopštiti rezultate svojih ispitivanja. Rezultati tih istraživanja osvetjavaju suštinske aspekte naše tradicije, ali su relevantni i za adekvatno sagledavanje savremenog umetničkog i književnog stvaralaštva.

OTUMAĆENJU

Ogled o Fojedu
Pol Riker
prevrea Radoman Kordić

Ovo je knjiga o Fojedu, a ne o psihohumanizmu; to znači da joj nedostaju dve stvari: samo analitičko iskustvo i rasprava o postfajdovskim školama. Što se tiče prvog, bez sumnje je rizičan izazov pisati o Fojedu delo, baš kao i o Fajdovom, postoji mnoštvo neistina, polulista i stereotipnih shvatnjava, koja težešaju njegovu razumevanje. Postoji, međutim, bitna razlika u iskrivljenoj recepciji Fajdovog i Jungove teorije. Dok je Fajdovo delo, u svetsi široke publike često izopćeno i krovitvoren, uglavnom žrtva predrašuda, dotle je Jungovo, uprošćeno i iskrivljeno, pretežno žrtva stereotipa. Mada je poznato da se stereotipi teško i sporu menjaju, nadamo se da će čitalac komu nije previše blisko Jungovo delo, ali je dovoljno radoznao i otvorenog umusa, posebno čitanja ove knjige, da preispitati svoja dotadašnja shvatnjava o arhetipovima, kompleksima, Animi i Animusu, Personi i Senci, Sopstvu i egu, o ličnom i kolektivnom nesvesnom, o smislu individualizacije, o značenju snova, o mitovima i religiji, o neurozi i psihoterapiji, kao i mnogim drugim Jungovim teorijama i pojmovima o kojima nije bio valjano obavešten.

SPEKULACIJA I FILOZOFIJA OD FIHTE DO MARKSA

Milan Kangra

Poslednje delo poznatog teoretičara *Praksis grupa* Sa svog dobro poznatog stanovišta „pove-snog mišljenja“, Kangra preispituje i ponovo postavlja problem spekulacije i spekulativnog mišljenja. Premda usredosten na razmatranje nemačke klasične filozofije i Marksovog mišljenja, autor uspeva da se pozabavi i celinom novovekovne kontinentalne spekulativne filozofije. *Spekulacija i filozofija* stoga predstavlja sintezu svih Kangrinjih ranijih istraživanja.

PROJEKT: „Zvučna knjiga“

Izdavačka delatnost i tržište knjige na početku XXI veka obeležava, pored digitalnih, obimna produkcija audio knjiga. Velike svetske audio izdavačke kuće (najpoznatija je nemacka „Horverlag“) svakodnevno beže preost prodaje zvučnih izdanja. Asocijacija audio izdavača (APA), međunarodni savez audio izdavačkih kuća, postoji od 1987. Broj njenih članova, među kojima su *Harper Collins*, *Penguin Audio*, *Macmillan* i dr., u godine u godinu se povećava. Idući u korak sa savremenim tokovima izdavačke produkcije, *Glasnik* je među prvima u Srbiji započeo izradu i distribuciju audio knjiga na CD. Početak projekta „Zvučna knjiga“ obeležava objavljanje u audio formatu knjige *Cijete Šrbije* Arčibalda Rajsa, izabranih tekstova iz dela srpskih književnika - Ivo Andrića, Miloša Crnjanskog, Isidore Sekulić, Jovana Dučića i dr., kao i antologija lirske epse i rođedubove poezije.

Projekat „Zvučna knjiga“ biće predstavljen na standu *Službenog glasnika* na beogradskom sajmu u areni Hale 1 u subotu 30. oktobra u 11 sati.

MENJANJE EVROPE

- ISTORIJA EVROPSKE UNIJE
Desmon Dinan
prevela Tanja Miščević
i Dušan Ignjatović

Ete Vojina Matića, jednog od naših najznačajnijih psihohumanističara i psihijatara, spada u najozbiljnija psihološka istraživanja srpske tradicije ukorenjene u dubokoj mitskoj prošlosti. Njegova razmatranja zasnivaju se na velikom terapeutskom iskustvu, bogatoj erudiciji i potrebi da na esejski neponudim način saopštiti rezultate svojih ispitivanja. Rezultati tih istraživanja osvetjavaju suštinske aspekte naše tradicije, ali su relevantni i za adekvatno sagledavanje savremenog umetničkog i književnog stvaralaštva.

ESTETIKA OTACA CRKVE

Apologete, blaženi Avgustin
Viktor Vasiljević Bičkov
prevrea Radislav Marojević

Ete Vojina Matića, jednog od naših najznačajnijih psihohumanističara i psihijatara, spada u najozbiljnija psihološka istraživanja srpske tradicije ukorenjene u dubokoj mitskoj prošlosti. Njegova razmatranja zasnivaju se na velikom terapeutskom iskustvu, bogatoj erudiciji i potrebi da na esejski neponudim način saopštiti rezultate svojih ispitivanja. Rezultati tih istraživanja osvetjavaju suštinske aspekte naše tradicije, ali su relevantni i za adekvatno sagledavanje savremenog umetničkog i književnog stvaralaštva.

ESTETIKA OTACA CRKVE

Apologete, blaženi Avgustin
Viktor Vasiljević Bičkov
prevrea Radislav Marojević

Ete Vojina Matića, jednog od naših najznačajnijih psihohumanističara i psihijatara, spada u najozbiljnija psihološka istraživanja srpske tradicije ukorenjene u dubokoj mitskoj prošlosti. Njegova razmatranja zasnivaju se na velikom terapeutskom iskustvu, bogatoj erudiciji i potrebi da na esejski neponudim način saopštiti rezultate svojih ispitivanja. Rezultati tih istraživanja osvetjavaju suštinske aspekte naše tradicije, ali su relevantni i za adekvatno sagledavanje savremenog umetničkog i književnog stvaralaštva.

IZBOR GLASNIKOVIH NOVIH KNJIGA

BEKET

Priredio Predrag Todorović

Beket pripada plejadi irskih pisaca

koja je zabiljala na književnom nebu

Evrope. Uz Swifta, Sterna, Jeftsa, Vajlđa i

Džosa, postao je nezaobilazan u svim

relevantnim antologijama književnosti,

a njegova prozna i dramska obala obeležila

su vek XX. Ova svojevrsna hrestomatija

sabira tekstove posvećene različitim

aspектима Beketovog i stvaralaštva, pro-

istekle iz pera najeminentnijih beketo-

loga. Osim tekstova o odnosu Beketa i

tradicije, njegovim proznim i dramskim

ostvarenjima i delima pisanima za radio i

film, hrestomatiju čine i izuzetno retki

intervju s Beketom, „Manifest vertikaliz-

ma“. Beketova biografija i hronologija

stvaralaštva, kao i izabrana bibliografija.

TALMUD

Arsen Darmesteter

prevrea Slobodan Prošić

Čuveni lingvistički radovi kratkove-

kog Arsena Darmestetera (1846-1888),

naročito *Zivot reči i Istoriski rečnik*,

dokne su u senci ostavili njegov neza-

obilazan prilog tadašnjeg poučavanja.

To, možda najdestruktivnije, Bruno

vođe otuđu će imati snažan uticaj na

mnoge pise i umetnike od renesanse

do današnjeg vremena.

poznanata dela i ličnosti, i otkriva manje

pozнате podatke o diplatomata i mini-

LEKSIKOGRAFSKA IZDANJA

**KVANTITATIVNI OPIS
STRUKTURE SRPSKOG JEZIKA
(Frekvencijski rečnik)**

U saradnji sa **Institutom za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora**, Leksikografska redakcija *Glasnika* nastavila je objavljanje kapitalnog naučnog projekta **KVANTITATIVNI OPIS STRUKTURE SRPSKOG JEZIKA**, koji je započet dale-

ke 1957. godine pod rukovodstvom prof. dr Đorđa Kostića. U saradnji sa Institutom za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora, izdavački deo projekta biće realizovan tokom narednih nekoliko godina, sukcesivnim objavljanjem frekvencijskih rečnika izvedenih iz gramatički obrađenih dijahronih korpusa ukupnog obima od oko 11 miliona reči i vremenskog opsega od XII do XX veka. Tako je 2009. objavljeno prvo kolo u 3 knjige: *Srpski jezik od XII do XVIII veka - DOMENIJA*, a na ovogodišnjem sajmu pojaviće se nova tri toma: knjiga 4: *TEODOSIJE HILANDARAC, Život sv. Save* i knjige 5 i 6: *ARHIEPIKOP DANIVO II, Život kraljeva i arhiepiiskopa srpskih*.

**ENCIKLOPEDIJSKI REČNIK
MEĐUNARODNOG PRAVA I
MEĐUNARODNIH ODNOSA**
Boris Krivokapić

Više od 5.000 odrednica pruža iscrpan pregled razvoja međunarodnog prava i sveobuhvatan uvid u političke, bezbednosne, ekonomske, finansijske i dr. međunarodne odnose tokom istorije i danas. Obraduje pojmove iz oblasti diplomacije, međunarodne politike, ekonomije, međunarodnog javnog, privatnog, privrednog i uniformnog prava, vojna i bezbednosna pitanja, bitke, ratove, ratno i humanitarno pravo, mirovne i dr. međunarodne konfe-

Boris Krivokapić

**dijiski rečnik
dnog prava
odnih odnosa**

rencije i ugovore, međunarodne sporove, problem razoružanja, ljudska prava, međunarodno krivično pravo, pravo mora, rečno pravo, kosmičko pravo, pravo zaštite čovekove sredine, političku geografiju (istorijsku i aktuelnu), sve važnije univerzalne i regionalne međunarodne organizacije... Daje objašnjenja međunarodnopravnih, političkih, ekonomskih i drugih instituta, uz bezbroj statističkih podataka i istorijskih zanimljivosti. Uz gotovo svaku odrednicu dati su poreklo termina, njegov ekvivalent na engleskom jeziku i uputnice na srodne pojmove obrađene u Rečniku.

Pouzdan vodič za (dobro) razumevanje odnosa u Evropi i svetu na početku XXI veka. Knjiga za svaku biblioteku.

**ENCIKLOPEDIJA DRUŠTVENIH NAUKA
u dva toma**
priredili Adam Kuper i Džesika Kuper

Enciklopedija društvenih nauka koju je sačinio tim međunarodnih saradnika, pruža globalni uvid u ključna pitanja društvenih nauka. U oko 500 odrednica obuhvaćen je niz većih, kao i novih, bitnih oblasti naučnih i istraživačkih metoda. Naučnici se fokusiraju na teorijske rasprave o neoevolucionizmu i teorije racionalnog izbo-

ra do poststrukturalizma, i nalaze rešenja za pitanja koja zadiru u društvene nauke. Kako geni utiču na ponašanje? Kakva je priroda svesti i saznanja? Koji su uzroci siromaštva i bogatstva? Gde su korenii sukoba, ratova, revolucija i genocidnog nasilja?

Prvo izdanje *Enciklopedije* objavljeno je 1985. godine, 1996. znatno je izmenjeno i dopunjeno, a ovo izdanje radikalno je preuređeno: više od polovine odrednica novo je ili je ponovo obradeno, a dužina većine odrednica znatno je ujednačena.

Ova interdisciplinarna enciklopedija namenjena je svima koji su ozbiljno zainteresovani za savremeno akademsko promišljanje o mestu pojedinca u društvu, a kritičari su je označili kao klasično delo. *Enciklopedija* pokriva široko polje pojmova, disciplina, oblasti i pristupa, sa autorskim člancima koji odslikavaju trenutno stanje u disciplinama kao što su antropologija, ekonomija, pedagogija, feministam, geografija, politikologija, psihologija, lingvistica, pravo, kriminologija, socijalni rad, filozofija, sociologija itd. Ova enciklopedija, u čijem su stvaranju učestovali stručnjaci iz mnogih zemalja, presek je stana teorija i pristupa u svim društvenim naukama danas.

Priredivači *Enciklopedije društvenih nauka* su Adam Kuper i Džesika Kuper. Treće izdanje *Enciklopedije* preveli su na srpski jezik Nikola S. Krznić i Predrag Marković, a među članovima stručne redakcije su prof. dr Mirjana Rašević, Aleksandar Stojanović, prof. dr Žarko Trebešić i prof. dr Ilija Vujačić.

Glasnikovi bestseleri

**POLITIČKO GROBLJE Slavoljuba Đukića
drugo dopunjeno izdanje**

Dnevničke beleške doajena srpskog novinarstva Slavoljuba Slave Đukića, koje obuhvataju period od 40-ih do kraja 90-ih godina prošlog veka, svedoče o ljudima i događajima naše epohe. Novinarski precizno, lucidno i bez mržnje Slava Đukić piše o svojim prijateljima i protivnicima, ljudima iz javnog, kulturnog i političkog života sa kojima se susretao, razgovarao i bivao svedok važnih događaja. „Takoreći sam sve proživeo (i nadživeo), od nemačke okupacije Srbije do sloma Titove Jugoslavije i Miloševićeve Srbije. Gledao sam na valjevske pijaci vešanje Stjepana - Steve Filipovića, doživeo nemačku okupaciju, sretnao partizane i četnike, kao šesnaestogodišnjak otišao u rat, učestvovao u oslobođanju Beograda 1944, prošao pakao Sremskog fronta, sve do Trsta, proveo u novinarstvu više od pola veka, prisustvovao krupnim događajima i poznavao mnoge aktere jugoslovenske i srpske drame u drugoj polovini prošlog veka. Osetio sam potrebu da se vratim na ovaj put i ispričam svoju životnu priču kroz presudne istorijske događaje čiji sam bio svedok ili učesnik i kroz crticu o brojnim javnim i političkim ličnostima koje su uticali na te događaje i obeležile drugu polovinu 20. i prvu deceniju 21. veka. To je sadržaj ove knjige“.

DNEVNICK SAMOĆE Vidosava Stevanovića

Pisac koji je nestao iz srpske književnosti prvo vojnjom beogradske politikantske čaršije a zatim i nesigurnim emigrantskim putevima na kojima je stekao svetsku slavu i srpsko poricanje. Ne želeći „zavija sa vukovima i peva sa horovima“ u svom Dnevniku samoće pokušava da odgovori na pitanja zašto smo tako lako skliznuli u samoporicanje i koliko je teško bilo sačuvati ljudska obličja i prijatelje u teškim vremenima početka poslednje decenije dvadesetog veka. Stranicama ove knjige prolaze pisci koji žele da postanu svoji književni likovi, dok u samoći ostaju oni koji žele da budu samo pisci - svedoci i tumači svoga vremena.

**TITO STROGO POVERLJIVO
Pere Simić i Zvonimir Despot**

Ovo je prva zajednička knjiga jednog srpskog i jednog hrvatskog autora u poslednjih pola veka, koja se bavi našom novijom istorijom. U knjizi se nalaze 253 manje poznata ili potpuno nepoznata dokumenta o Titu - od krsnog lista i najveće tajne njegova života, uslova i okolnosti pod kojima ga je Moskva postavila za generalnog sekretara CK KPJ i nepoznanica o sukobu sa Staljinom, do podataka o njegovim platama, autorskim honorarima i dečjim dodacima. Knjiga čitaocu omogućuje da iz prve ruke upozna Tita - najvećeg jugoslovenskog političara 20. veka.

ANTIHRIST

**Fridrih Ničea
preveo Jovica Aćin**

U ovom poznom i žestoko modularanom Ničevom radu, koji je bio i ostao takoreći filozofska eksplozija, manje je u pitanju Hristos koliko samo hrišćanstvo u kojem će mislilac videti iluziju koja nas odvodi od stvarnosti. Ta moć obmane će, po njemu, biti najbitniji razlog koji je doveo do propasti klasične civilizacije. Sa ovim delom kritika religije dostiže jedan od svojih vrhunaca.

**NEVEROVATNA POTREBA DA VERUJEMO
Julije Kristeve**

preveo Zoran Minderović

Fascinirana hrišćanstvom, koje je istorijski pripremalo humanizam, i njegovom moći nad svetom, konsekvenčama te religije kad je reč o aktuelnom svetu, Julija Kristeva iznova pretresa, do samih korenina, potrebu za verovanjem koju nosi ljudsko biće... Potanko istražuje različite psihičke potrese koji vode do predavanja sverinji. Ali, nije u pitanju jedino vera kao takva nego i sama psihanaliza, odnos između analizovanog i analitičara, za čim tragaju oni koji se okreću religiji. U ovoj izuzetnoj zbirci razgovora, za pravo jedinstvenom dijalogu, pažnja je posvećena i

naročito zanimljivoj analizi takozvanog prereligionskog verovanja koje je prožimalo civilizacije u trenutku njihovog rađanja. Krajnje moderan karakter autorkinog razmišljanja istaknut je i konkretnim primjerima u njenoj refleksiji: reč je, često, o skorašnjim događajima u društvu, kao što su nemiri u pregradima, religijski fanatizam ili čak skandal s majkama decubicama. Koliko god poneka mesta u ovoj knjizi mogu izgledati dvostrislena za onoga ko ne veruje, ipak su sva pitanja ovde pretresana s istinskom i značajkom strašću, sa svim njihovim političkim, društvenim i religijskim implikacijama s kojima se savremeno društvo nosi danas više nego ikada ranije.

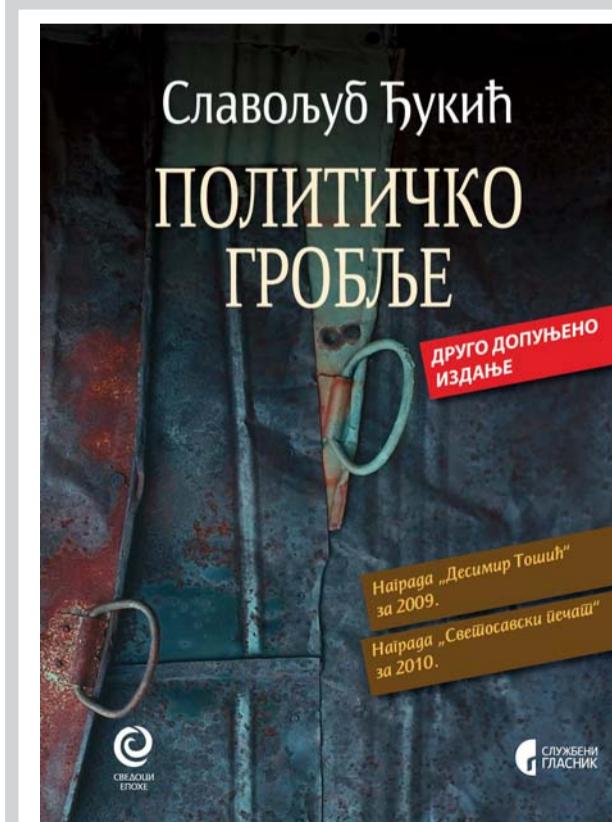
**MOJ ŽIVOT Lu Andreas-Salome
preveo Slobodan Damnjanović**

Lu Salome je žena kojoj nisu mogli da odole Fridrih Ničea, Paul Re, Rajner Marija Rilke, Viktor Tausk, Sigmund Frojd... a ona je svima odolevala, štiteći svoju slobodu ženskog izbora. Ocrtavajući u ovoj izvanrednoj knjizi nekoliko od svojih uspomena, šta nam kaže o svom životu? Čitateće o eroticu jednog života i saznati neke tajne stvari o strastima i ljubavima onih koji su, krajem 19. i početkom 20. veka, među intelektualni svet koji je još naš.

POLITIČKI LAVIRINT DEVEDESETIH

Borisava Jovića

Borisav Jović napisao je nekoliko nezaobilaznih knjiga za razumevanje jugoslovenske krize. Dok se u prethodnim knjigama bavi segmentima političke drame u Jugoslaviji, u knjizi *Politički lavirint devedesetih* Jović celovito osvetljava te burne istorijske događaje, a pre svega poziciju i politiku Srbije i srpskog naroda u tim događajima.

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

Кућа знања

55. БЕОГРАДСКИ МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ КЊИГА

ПРОМОЦИЈЕ

У АРЕНИ ХАЛЕ 1

19⁰⁰ ЛЕКСИКОН ГРАДОВА И ТРОВА СРЕДЊОВЕКОВНИХ СРПСКИХ ЗЕМАЉА
Редактор Синиша Мишић

25. октобар

16³⁰ ХОЛОКАУСТ И ЊЕГОВО ЗНАЧЕЊЕ
Ј. Гутман, Х. Шацкер

18⁰⁰ ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ РЕЧНИК СРПСКО - ЕНГЛЕСКИ
Б. Хлебец

26. октобар

13⁰⁰ ИЗАБРАНА ДЕЛА Николе Рота

16³⁰ СЛОБОДА ИЗБОРА
Мирољуб Прокопијевић

27. октобар

16³⁰ ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЗБИРКЕ РЕШЕНИХ ЗАДАТАКА И ПРОБЛЕМА ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА
М. Јовановић, Д. Тошић

18⁰⁰ КЊИГЕ ПОТПИСУЈУ: ЗОРАН ЖИВКОВИЋ, АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВ, МИЛЕНКО ПАЈИЋ

28. октобар

15⁰⁰ ИЗАБРАНА ДЕЛА Милована Витезовића

16³⁰ ГРАЂАНСКА ЕВРОПА
Чедомир Попов

18⁰⁰ КЊИГЕ ПОТПИСУЈУ: ЛАУРА БАРНА, ЈАСМИНА МИХАЈЛОВИЋ, НЕНАД НОВАК СТЕФАНОВИЋ

29. октобар

18⁰⁰ AN ANTHOLOGY OF MODERN SERBIAN LYRICAL POETRY (1920-1995)
editor Prof. Miloslav Sutic

Завод за уџбенике на 55. међународном сајму књига

Милольуб Албијанић, приликом представљања Српске енциклопедије у САНУ

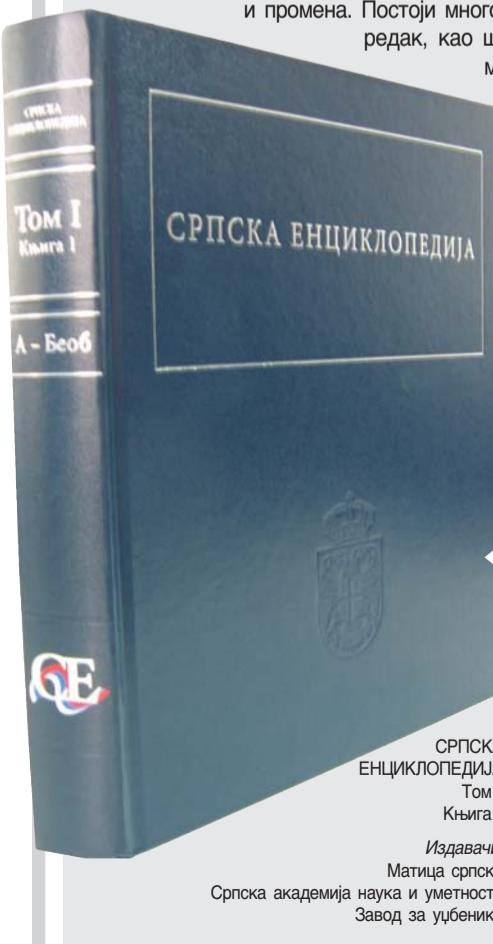
Задовољство је што у име Завода за уџбенике имам привилегију да Вам се обратим у овом Храму знања - САНУ. Желим да поздравим Председника САНУ академика Николу Хајдина и Председника Матице српске академика Чедомира Попова и да се захвалим на указаној части.

Просвећеност је утемељила уверење да се прогрес, употреба разума, унапређење и ширење знања могу једноставно рећи Кантовим речима *Имај храбrosti да се служиш својим разумом*. Просвећеност је чвсто ослоњена на три стуба: на човека, седам слободних вештина, односно *тривијум* (реторика, логика, граматика) и *квадријум* (геометрија, аритметика, музика, астрономија) и изградњу институција - универзитета (подсетићу Вас да је мото Кембриџа: *Одавде светлост и драгоценознаје*). Због те потребе за научним знањем о природи француски енциклопедисти на чијем челу су Дидро и Даламбер, покрећу обиман пројекат Енциклопедије, која ће бити зборник дотадашњих научних и филозофских знања. Нова научна знања, критички начин мишљења, веровање у људски разум даје нови замах: *знањем до просвећености*. У Енглеској се просветитељство понекад назива добом разума. Тако је дошло време да употреба науке ствара бољи свет.

Ова Српска енциклопедија ослоњена је на три институције САНУ, Матицу српску и Завод за уџбенике. Финансирање обезбеђује Влада Републике Србије из буџета преко Министарства науке. Сваки овакав подухват захтева посвећеност и заједничко деловање ових институција. На почетку је било одређено дисхармоније. Доласком на чело Завода за уџбенике јасно сам ставио до знања свима да Завод подржава овај подухват. Завод је донео одлуку да штампа Први том из својих представа и данас је Први том Српске енциклопедије изашао из штампе на задовољство ове три институције, аутора, Уређивачког одбора, владе Републике Србије, али пре свих људи који ће осетити унутрашње задовољство кад Енциклопедију буду читали и кад буде доприносила образовању и њиховом личном развоју.

Образовни систем данас је постао универзалан. Енциклопедија омогућава да се стекну општа знања о свом физичком, друштвеном и привредном окружењу и има важну улогу у друштву: очување културе, ширење културе, друштвени утицај и промена. Постоји много израза који описују нови друштвени поредак, као што су постиндустријско друштво, информационо добра или друштво знања (нова просвећеност). Друштво у коме се идеје, информације и различити облици знања налазе у његовом темељу и деловању. Нека мисија ове Енциклопедије буде стварање таквог друштва у Србији.

И данас на улазу у Тринити колеџ на Кембриџу стоји натпис: *Тишина, овде слава велики сер Исаак Њутн*. Ова опомена односи се на све нас јер Пупин, Тесла и Миланковић упозоравају да истрајно и посвећено радимо на Енциклопедији и новим томовима.

Књигу коју читалац има у рукама обележава одлучну прекретницу у српској култури: Срби су на сигурном путу да стекну свеобухватну и поуздану, вишетомну националну енциклопедију, те да међу корицама десетотомне публикације буду изложена важна и проверена сазнања о српском народу, сакупљана у оквиру многобројних дисциплина.

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
Том I
Књига I
Издавачи:
Матица српска
Српска академија наука и уметности
Завод за уџбенике

**ЛЕКСИКОН ГРАДОВА И ТРГОВА
СРЕДЊОВЕКОВНИХ СРПСКИХ ЗЕМАЉА**
Редактор Синиша Мишић
Завод за уџбенике, Београд 2010.

Лексикон који је пред нашим читаоцима резултат је вишегодишњег рада групе стручњака окупљених око пројекта изучавања урбаних облика живота у средњовековним српским земљама. У садржају Лексикона су уврштени градови и трагови који се бар једном помињу у писаним историјским изворима до краја 15. века. Писање одредница и њихов садржај увек су зависили од броја података у изворима и степена истражености.

Што се тиче географског оквира који је представљен у Лексикону, он, у грубим цртама, обухвата територију државе краља Милутина (1282-1321) и Босну из времена

бана Стјепана II Котроманића (1322-1353). Изван ових оквира отишло се на северној граници, где су уврштени и Београд, Сремска Митровица, Шабац, Сmederevo, Ковин и Купиник. То је учињено због значаја ових градова за српску историју у 15. веку, као и чињенице да су два од њих били српске престонице у овој доба.

Драгољуб Мићуновић, ИСТОРИЈА ДРУШТВЕНИХ ТЕОРИЈА

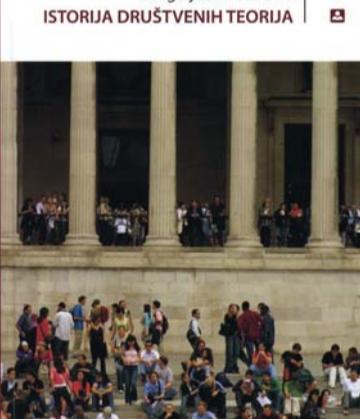
Завод за уџбенике, Београд 2010.

Двотомна књига професора Драгољуба Мићуновића *Историја друштвених теорија* представља дело од капиталног значаја за нашу друштвену мисао и науку. То је на нашем језику најстудиознији и најпотпунији увид у историјски развој теорија о друштву, који се може без устручавања упоредити са најбољим књигама из те области у свету.

Књига *Историја друштвених теорија* представља један од најблиставијих резултата вишегодишњег рада професора Драгољуба Мићуновића на одељењу за филозофију и социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Изузетни широка филозофска, социолошка и политичко-правна ерудиција омогућила је аутору да по-нуди дело које далеко превазилази домете квалитетних уџбеника и представља штиво које покрива интересовања широког круга читалаца, од професорског и студентског дела академске заједнице до најшире јавности.

Историја друштвених теорија је драгоцен извор за научно-теоријски рад не само у области социологије, него и у области политичке филозофије и политичких наука. Писана је бриљантним стилом који на убедљив, јасан и релативно једноставан начин приказује најдубље и најсложеније идеје и теорије из богате ризнице историје мисли о друштву од античког доба до нашег времена. Неоптерећена детаљима, књига не пропушта да истакне и понтира највредније идеје како најзначајнијих теоријских школа и правца, тако и скоро свих најважнијих појединачних доприноса читаве плејаде класичних и модерних мислилаца о друштву.

Ово је прва књига у новопокренутој библиотеци *Биос политикос* која у издавачкој продукцији Завода за уџбенике омогућава публиковање најзначајнијих дела наших и страних аутора из друштвених наука (од филозофије до политичке социологије и политичке антропологије), која својим дometима превазилазе уске границе појединачних научних дисциплина. Као прва у овој едицији, књига Драгољуба Мићуновића *Историја друштвених теорија* на најбољи начин представља амбиције ове издавачке библиотеке.

Јасмина Михајловић, ПАРИСКИ ПОЉУБАЦ

Завод за уџбенике, Београд 2010.

Париски пољубац је специфичан авантуртичко-путописни роман. Дешава се током четири дана у Паризу. Истовремено је то забаван метафоричко-филозофско-еозотеријски роман који се може читати као приручник о преживљавању у најновијој ери у коју смо закорачили. То је књига о томе како превазиђи стрес, како купити чизмице у Паризу, како ће изгледати будућност, шта ће бити са хришћанством и другим религијама, како су добри кафићи у Паризу, како се Београд види из Париза, а како Париз из Београда.

Овај детективско-алхемијски роман с елементима научне фантастике и дешифровањима урбаних градских шифара покушава преко прошlostи да сагледа будућност. Он, између остalog, говори о Монализином коду, мегасторовима, великом модним брендовима, о бесмртности и о томе да ли брзина продужава живот или га прорушава. У сваком случају реч је о троクリлном роману већег обима у који је стало много шта, па и узбуђење читаоца да види крај иницијацијске потраге која је прорушена у куповину три паре чизама.

**55. БЕОГРАДСКИ
МЕЂУНАРОДНИ
САЈАМ КЊИГА**

**ЗАВОД ЗА
УЏБЕНИКЕ**

Кућа знања

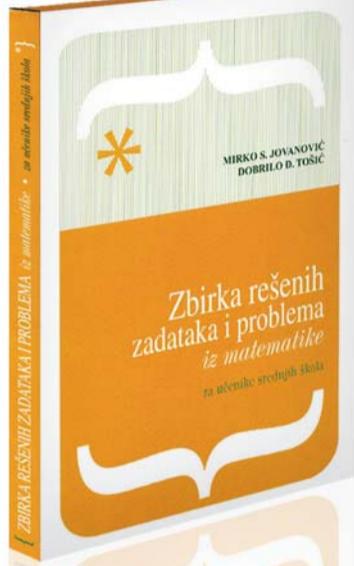
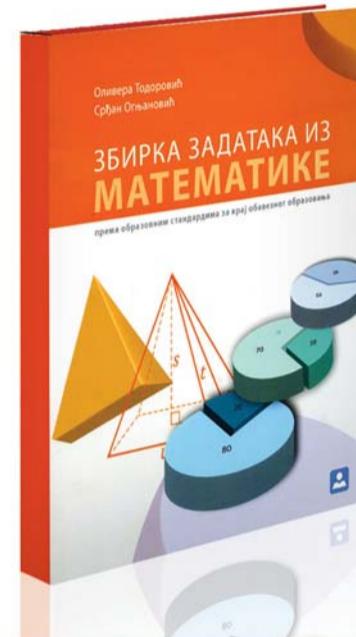
28. октобар у 13⁰⁰ ХАЛА 4 - ВЕЛИКА КОНФЕРЕНЦИЈСКА САЛА

**ПРЕДСТАВЉАЊЕ: ЗБИРКЕ ЗАДАТАКА ИЗ МАТЕМАТИКЕ
ПРЕМА ОБРАЗОВНИМ СТАНДАРДИМА ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА**

у 16³⁰ ХАЛА 1

**ПРЕДСТАВЉАЊЕ: ЗБИРКЕ РЕШЕНИХ ЗАДАТАКА И
ПРОБЛЕМА ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА**

М. Јовановић, Д. Тошић

e-mail: prodaja@zavod.co.rs www.zavod.co.rs

БЕОГРАД

Обилићев венац 5
тел. 011/2638-405
Косовска 45
тел. 011/3227-088

НОВИ САД

Краља Милана 19
тел. 011/3235-409
Вукашиновића 50
тел. 011/3594-835

НИШ

Трг краља Александра 3
тел. 018/511-428
КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ђетковића 1 тел. 028/425-111

**55. БЕОГРАДСКИ
МЕЂУНАРОДНИ
САЈАМ КЊИГА
АРЕНА ХАЛЕ 1**

**ЗАВОД ЗА
УЏБЕНИКЕ**

Кућа знања

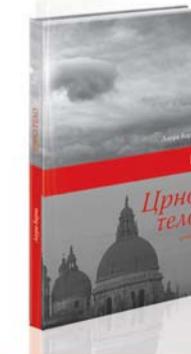
28. октобар у 18⁰⁰

**КЊИГЕ ПОТПИСУЈУ: ЗОРАН ЖИВКОВИЋ,
АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВ, МИЛЕНКО ПАЈИЋ**

29. октобар у 18⁰⁰

**КЊИГЕ ПОТПИСУЈУ: ЛАУРА БАРНА,
ЈАСМИНА МИХАЈЛОВИЋ, НЕНАД НОВАК СТЕФАНОВИЋ**

БЕОГРАД

Обилићев венац 5
тел. 011/2638-405
Косовска 45
тел. 011/3227-088

НОВИ САД

Краља Милана 19
тел. 011/3235-409
Вукашиновића 50
тел. 011/3594-835

НИШ

Трг краља Александра 3
тел. 018/511-428
КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ђетковића 1 тел. 028/425-111

